

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

*Ένας λόγος ύψονεται ήμα
θείη πός δε φοβάται τήν
αλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 13 ΤΟΥ ΗΠΕΡΙΩ 1908

ΓΡΑΦΕΙΟ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΗΡΙΩΜ. 2

ΗΡΙΩΜΟΣ 291

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά γεγονόματα (συνέχεια).
Ε. CLÉMENT. «Ταμπούρες και Κόπανος».
Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ. Τό κοινωνικό μας ζήτημα — Ο σοσιαλιστάδες στους νασιοναλιστές.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ. Μία εξήγηση στο Μάρθα και στον ποιητή του.
ΓΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ από τήν κλινική του καθηγητή κ. Φωκά.
ΣΤ. Ή 25η του Μάρτη στην Κέρκυρα.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ν. Σαντοριναίος, Κουλουβάτος, Άλκατος, Φώτος Γεωργιάδης, Σ. Καρόης.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΑΤΕ.

Ο «ΤΑΜΠΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΚΟΠΑΝΟΣ» ΤΟΥ ΠΑΛΛΗ

Άγαπητέ Νουμά,

Γιά να καταλάβης ως πού μπορεί να κατεβάζη τόν άνθρωπο νού ή Κριτική διαν' επαγορεύεται από πάθος, μ' άλλους λόγους ή Κριτική της Ταβέρνας, θυμίσου μου στιγμή τα αλληλομίσσημα που μ' έβγαλε ο «Ταχυδρόμος» της Πόλης, και που μ' έσανα κένωσης ή «Αμάλθεια» της Σμύρνης, για τα έξοχα ποιητικά έργα του Πάλλη, και σόμωρέ τα με τ' άκόλουθο γράμμα που έλαβε τις προάλλες ο ίδιος ο Πάλλης από τό γνωστό και σοφά Καθηγητή της Έλληνικής στη Νίκαια της Γαλλίας, τόν κ. Ε. Clément. Και σημείωσε πως ο Πάλλης δεν είχε τήν παραμικρή προσωπική γνωριμία με τόν κ. Clément.

Αιώς σου

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. CLÉMENT

Άγαπητέ ποιητή, κύριε Πάλλη,

Μόλις τώρα μ' άρτησαν οι εργασίες μου να τελειώσω τό διάβασμα της μαγευτικής Συλλογής που μου κάματε τή φιλική τιμή να μου στείλετε. Έρχομαι να σας ευχαριστήσω για τήν ήδονή που μου δώσατε.

Θά παραξενευτήτε άρχες άν παρατηρήσω πως δίχως να χάνετε τήν πρωτοτυπία σας και τήν άτομική τέχνη σας άγγίζετε πολύ στους άρχαίους άτυτικούς; Σέ πολλά σας ποιήματα ξαναβρίσκω ιδιαίτερους χαρακτηρισμούς τών άρχαίων, π. χ. πλαστικούς εικόνες, περιμαζεμένη έκφραση, είτε δυνατά είναι τά αιστήματα που εκφράζονται: είτε τρυφερά, ήφας καθάρια άπλά. Έξέχετε και σε πολύ ζωηρές, έκφραστικές και φυσικές παραστάσεις μύθων, καθώς και σε αγνές καθημερινές ζωής, που μου θυμίζου-

τά καλλίτερα του Βηλαρά. Αναφέρνω, μεταξύ άλλων, τή χαριτωμένη άλληγορία τών «Τεσσάρων Άδερφιδών», τό «Φουντούκος», τό «Σκύλο», τό «Γιατρό», τά «Χηνόπουλα». Ξέρετε να γράφετε για παιδιά και να μένετε άπλός, χωρίς να γίνεστε παιδιακίσιος.

Μά τό πιό έλκυστικό πρότεήμα τών ποιημάτων σας είναι ο τρυφερός και κάποτες μελαγχολικός τόνος που κελιδεί μέσα τους. Παρατηρείται αυτό σε πολλές περιγραφές γυναικών, που παρασταίνονται σβέλτες, σπαρταριστές, με ψιλή αισθηματική χρωματιά, καθώς λόγου χάρη ή «Φαντασμένη», ή «Ρουμελιώτισσα», κτλ. Η «Καταλάνα» είναι σαρκικού ρεαλισμού. Ο «Χωρισμός» είναι στολίδι τρυφερής άγάπης.

Μαζί με τό φιλό, τό τρυφερό τό αιστήμα, έχετε και τή δύναμη, τήν ενέργεια. Τή βρίσκουμε στο «Μεσολογγίτη», στο «Ονειρο», στην όσο σύντομη τόσο κοφτερή άλληγορία της «Αντρομείδας», που φανερώνειτα τρανότερα στη μεγαλόπρεπη όρχή της «Κηδισσά». Ο «Βελβετικός Μύθος» έχει τή μεγαλόδύναμη, τή μυστηριώδη και γλυκειά μαγεία μερικόν του Βαλαωρίτη.

Παρατηρώ επίσης σ' αυτά τά έργα σας με τήν πολυποικιλία τους έμπνεψη, κάποια φωτιά έκφρασης καταπληχτική, καθώς π. χ. στη «Φαγοθήλασσα», και στους «Χορούς του Κύκλωπα». Και δεν άφίνετε μήτε τήν κομική εϊζωνία άκαλλιέργητη, παράδειγμα τό έσμα του άτυχου κυνηγού της «Διάνας».

Θά σας μολογήσω όμως πως δεν πολυέπτηκα τήν παραβολά του «Χάρη του Πέπυτου» έναντι του Χατζιδάκη. Τό πράσο εκείνο που καταδικάζεται να καταπιη μου φαίνεται παραπολύ άλατισμένο με τό χοντρό έλας του Άριστοφάνη.

Πρέπει τέλος να σας συχαρώ για τήν καθάρια Ρωμαϊκή ευρωδιά της γλώσσας σας. Είναι γερή, δλόχλωρη, εύρωστη και ώραια.

Μένω με πολλή άγάπη και με συμπαθητικό θαυμασμό,

Ε. CLÉMENT

Καθηγητής της Έλληνικής στη Νίκαια.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Έγώμαι ο γιός του Χάρωνα κι ο τρώμος λαοι μαννάδων / Πατάω κι από τό τράνταγμα όνορα οι λαοι άλλάζουν, / Ποθά κι οι πόγγυι πέτρουνε και οι πολιτείτες βουλιάζουν / Έγώμαι ο Κόβιος τού Παντός κι ο Άρίντης τών Ρηγάδων / Φωσώ κ' οι θρόνοι χάνονται μιλιά και θρόνους στήνω / Προόμυ ή Γή στα χέρια μου κι ο,τι όψη ήν πηθε της δίνω / Βατερλώ Μάρτης 1908

ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ

ΟΙ «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΔΕΣ» ΣΥΟΥΣ «ΝΑΤΣΙΟΝΑΛΙΣΤΕΣ»

Σοβαροί βιωτικοί περισπασμοί μ' έμπόδιαν δυστυχώς άστατάρα να καταβώ σε συστηματική πολεμική με τους κριτικούς μου για τό «Κοινωνικό μας ζήτημα», όπως έπρεπε και έπιθυμούσα πολύ. Και σήμερα μόνο βιαστικά θά πώ μερικά λόγια από φόβο μήπως ή μακρότερη σιωπή μου παρεξηγηθή και αύξήση τό θάρρος μερικόν κριτικόν μου να διαστρέφουν και στρεβλώνουν τις ιδέες μου όπως τους κατέβη. Ένα από τά περιεργότερα φαινόμενα της ψυχολογίας του ανθρώπου, που κάνει έντόπωση σε κάθε ύποσώδη-ποτε σοβαρό παρατηρητή, είναι τό φαινόμενο «τόυ μη δυνατού της συνενοήσεως» μεταξύ δύο ανθρώπων μιανής και της ίδιας κοινωνίας και πολλές φορές μιανής και της ίδιας τάξεως και οικογένειας. Άς εξηγηθώ καλύτερα: ένας θρησκος λ. χ. δεν μπορεί ποτέ να καταλάβη τήν ψυχολογία ενός άθρησκου, ένας συντηρητικός τό ριζοσπάστη, ο καθαρουμευσταίος τό δημοτικιστή! Και ο θρησκος, και ο συντηρητικός, και ο καθαρουμευσταίος είναι πεισμένοι πως οι αντίπαλοί τους όχι μόνο γελιούνται, μα πως τό κάνουν και από έπίδειξη, από κακία ή και από συμφέρο! Τό πως ή διαφορά στη γνώμη μπορεί άπλουστάτα να γίνει αποτέλεσμα κάποιας άλλωιωτικής σκέψης στο κεφάλι του έχθρου τους, κάποιας άνώτερης εξέλιξεως, αυτό ούτε καν τό ύποψιάζεται ο καθελογής συντηρητικός. Τό ίδιο όμως δε συμβαίνει με τους αντίπαλους τους: Καί ο άθρησκος, και ο ριζοσπάστης, και ο δημοτικιστής πολύ καλά καταλαβαίνουν και συναισθάνονται τήν ψυχολογική κατάσταση του αντίπαλου τους, γιατί τήν έζησαν και τήν πέρασαν οι ίδιοι, και μόνο σιγά σιγά αναγκάστηκαν να τήν άφίσουν, άφου έγνώρισαν και άπόχτησαν και τι άλλο λογικώτερο, άνώτερο. Σ' αυτούς έγινε μια φυσική εξέλιξη, οι άλλοι έμεναν στάσιμοι. Οι πρώτοι έπρόσθεσαν στο μυκλό και στη συνείδησή τους και τι νέο, που λείπει στους δεύτερους. Και άκριβώς επειδή αυτό τό και τι λείπει απ' τή συνείδησή τους, γι' αυτό δεν μπορούν να καταλάβουν τους αντίπαλους τους. Βλέπουν τό αποτέλεσμα μόνο της εξέλιξεως του αντίπαλου τους, τό πως όμως ήρθε αυτό, πώσες έντυπώσεις και σκέψεις χρειάστηκαν για να γεννηθή, αυτό δεν μπορούν να τό φανταστούν, γιατί δεν τόζήσαν οι ίδιοι.

Άπ' αυτό μπορούμε να καταλάβουμε καλά τή λογική, να νοιώσουμε τόν τρόπο με τόν όποιον οι συντηρητικοί κρίνουν τόν εξέλιγμένο αντίπαλό τους. Νά σταθούν στο έπίπεδό του δεν μπορούν, να πάρουν

τὴν ἀπογῆ του τοῦ εἶναι ἀδύνατο, τὸ ρίχνουν λοιπὸν εἰς μικρολογίας, σοφιστείας, στρεβλώσεις, παίρνοντας αὐθαίρετα κομμάτια μόνον ἀπ' τὸ σύστημα τοῦ ἀντιπάλου τους καὶ δίνοντας τους δικό τους αὐθαίρετο φωτισμὸ ἢ καὶ στὸ τέλος ξεχώνοντας τὴν ἀδυναμία τους εἰς προσωπικὰς προσβολὰς καὶ ὕβρεις κατὰ τοῦ ἀντιπάλου τους. Ἔτσι σοφιστεῖς πάντοτε ἕνας θρησκός με τὴς ἰδέας ἐνὸς ἀθρήσκου, ἔτσι διαστρέφει ἕνας συντηρητικὸς τὸ σύστημα τοῦ ριζοσπάστη, ἔτσι βρῆζει ὁ καθαρευουσιάνος τὰ ἰδανικά τοῦ δημοτικιστῆ! Κάτι τὴ παρομοίω, θαρρῶ, παθαίνουμε τώρα καὶ μεῖς «οἱ σοσιαλιστᾶδες» με τοὺς ἀντιπάλους μας ανατσιοναλιστεῖς: Ὁ ἴδιος τρόπος τῆς συζητήσεως ἢ ἴδια ψυχολογία, ἢ ἴδια τακτική!

Τὸ ὅτι τὴς ἰδέας καὶ τὰ συναισθήματα τῶν ανατσιοναλιστῶν τῆχομε περᾶσει καὶ ζῆσει μεῖς με τὸ παραπάνω, αὐτὸ πιστεύω δὲ θὰ μᾶς τὸ ἀμφισβητήσῃ κανεὶς. Τὸ πὼς γιὰ νὰ φτάσουμε εἰς τωρινὰς μας ἰδέας ἔπρεπε νὰ περάσουμε μιά βαθμιαία φραστικὴ ἐξέλιξη, χρόνια ἡλόκληρα νὰ πολεμήμε με τὸν ἑαυτὸ μας, βῆμα πρὸς βῆμα ὑπερασπιζόμενοι τὰ παλιά μας ἔνστικτα καὶ τὴς παλιὰς μας ἰδέας ἀπ' ἄλλες ἀνώτερον κοινωνιών, ὥσπου αὐτὴς οἱ τελευταῖες σιγὰ σιγὰ μῶν στὴ συνειδήσῃ μας ὡς καλύτερες, ἐκτοπιζόντας τὴς παλιὰς, — καὶ αὐτὸ πιστεύω δὲ θὰ δυσκολευθῇ νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς. Οἱ ἀντιπαλοὶ μας «νατσιοναλιστεῖς» γιὰ νὰ μᾶς πολεμήσουν σοβαρὰ, ἔπρεπε πρῶτα νὰ μᾶς καταλάβουν ὀρθά. Καὶ γιὰ νὰ μᾶς καταλάβουν ὀρθά, ἔπρεπε νὰ περάσουν τὸν ἴδιον δρόμον ποὺ περάσαμε καὶ μεῖς, νὰ ἐβλεπαν τὰ ἴδια πράγματα, νὰ εἶχαν ζῆσει τὴς ἰδέας ἐντυπώσεις μεῖς, καὶ τότε μόνον θὰ μπορούσαν νὰ σταθοῦν στὸ ἐπίπεδόν μας, τότε μόνον θὰ καταλάβαιναν ὀρθά τὴν ἀπογῆ μας καὶ ἐπομένως θὰ μπορούσαν νὰ μᾶς πολεμήσουν ἀποτελεσματικῶς με τὰ ἴδια μας ὄπλα παρμένα πλέον ἀπ' τὸ ὑποστασιό μας. Αὐτὸ ὅμως δυστυχῶς δὲν ἐγινε καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἀντιπαλοὶ μας ἀναγκάζονται νὰ μεταχειριστοῦν στὴ συζήτησιν τὴν κοικὴν τοῦ συντηρητικῆς τοῦ ἀνάφερα παραπάνω, παραβλέποντας τὴν οὐσία τοῦ ζητήματος καὶ χανόμενοι εἰς μικρολογίας, παίρνοντας κομμάτια μόνον ἀπ' τὸ σύστημά μας καὶ δίνοντας σ' αὐτὰ δικό τους αὐθαίρετο φωτισμὸ, σοφιστεύοντας καὶ στρεβλώνοντας πολλὰ: φορὲς τὰ λόγια μας, ἀπαράλλαχτα ὅπως κάνει ὁ καθαρευουσιάνος με τοὺς δημοτικιστᾶς! Γιὰ νὰ μὴ φανῶ ὅτι ἀδικῶ τοὺς ἀντιπάλους μου, θὰ προσπαθῶ νὰ ἀποδείξω ὅσα λέω με γεγονότα καὶ

παραδείγματα: Ποιά εἶναι, κυρίως εἰπεῖν, ἡ οὐσία τοῦ συστήματός μας, ἢ βάση ὅλου τοῦ οικοδομημάτων μας; Μὲ λίγα λόγια μπορεῖ νὰ διατυπωθῇ στὰ ἑξῆς ἀξιώματα:

- 1) Ἡ κοινωνία «ὡς σύνολον» ἔχει δικούς της νόμους, σύμφωνα με τοὺς ὁποίους ἐξελίσσεται, καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι ὁλωσδιόλου ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴ θέλησιν τοῦ Α καὶ τοῦ Β. 2) Τοὺς νόμους αὐτοὺς μόνον ἀντικειμενικῶς, ἐπιστημονικῶς μποροῦμε νὰ τοὺς σπουδάσουμε καὶ νὰ τοὺς καταλάβουμε, καὶ ἀποὺ τοὺς καταλάβουμε, τὸ πολὺ πολὺ νὰ τοὺς ὑποβοηθήσουμε συνειδητᾶ, ἐνεργῶντας σύμφωνα με τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐξελίξεως, ποὺ μᾶς εἰδείξῃ ἡ ἀντικειμενικὴ σπουδῆ.
- 3) Κάθε ἐνέργεια καὶ δράσις ἀντιθετὴ με τὴ φορὰ τῆς ἐξελίξεως εἶναι καταδικασμένη εἰς πλήρη ἀποτυχία. 4) ἡ ἀντικειμενικὴ κοινωνιολογία μᾶς λέει ὅτι «κυρία αἰτία τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας εἶναι οἱ ὁλικῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ διαρκὴς του τάσις νὰ τελειοποιῇ τὴ ζωὴ του, τελειοποιώντας τὰ εργαλεία του, τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων του. Γιὰ τοῦτο ὅσο περισσότερο εἶναι ἀνεπτυγμένα τὰ παραγωγικὰ μέσα, ἡ τεχνικὴ μιλῆς κοινωνίας, τόσο περισσότερο ἐξελιγμένη οἰκονομικῶς καὶ προδευμένη καθ' ὅλα εἶναι καὶ αὐτή. 5) ἡ ἰδεολογία ἐν γένει δὲν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπ' τὴς ὕλικῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ πάντοτε προσδιορίζεται ἀπ' αὐτὴς. Ἰδεολογία ἐπίσημη, ἀντιθετὴ με τὰ ὕλικα συμφέροντα τῆς κυριαρχούσας κοινωνικῆς τάξεως δὲν ὑπάρχει ὡς τὰ τώρα πούθεν καὶ δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ ὑπάρξῃ.» 6) Κάθε ἰδέα «περὶ προόδου» ἔξω ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴν ἐξέλιξιν, εἶναι ὁλωσδιόλου ἐποικειμενικὴ ἔννοια, καὶ συνθῆσις δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ ἀντανάκλασις τῶν ἐνστικτῶν, τῆς ἰδιοσυγκρασίας, τῆς κοινωνικῆς θέσεως καὶ τῆς ἐπίσημης ἰδεολογίας τοῦ καθενὸς καιροῦ καὶ τόπου. 7) Ἡ ἀντιθεση τῶν ὕλικῶν συμφερόντων γενεῖ τὴν ἀντιθεση τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἐπομένως τὴν ἀπῆλθον, ἢ ὁποῖα πάντοτε παρακολουθεῖται καὶ ἀπὸ ἀνάλογον ἰδεολογία τῶν μαχόμενων μερῶν. Ἡ πᾶλη αὐτὴ ἀντιθετῶν καὶ ἰδεῶν εἶναι ὁ σπουδαιότερος παράγων τῆς κοινωνικῆς προόδου κτλ. κτλ. κτλ.

Ἀναφορικῶς με τὴν Ἑλλάδα εἶπαμε: 1) Ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα, κατ' ἀντίθετον με τὸ ἀριστοκρατικὸν Βυζάντιον, εἶναι ὁλωσδιόλου ἀστικὸν κράτος. 2) Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἂν καὶ ἀεφερὲς συγκεχυμένον χαρακτηῖται καὶ ἐκρηχῆται εἰς ὁνοματικὰ ἀρκετὰ ἀριστοκρατικῶν ἰδεῶν ἐν τούτοις

«κατὰ βάθος ἦτο ἀστικὴ ἐπανάστασις», ἢ ἡποία τότε μόνον ἔπορευε νὰ πραγματοποιηθῇ, ὅταν τὰ ἀστικὰ στοιχεῖα τοῦ ἔθνους ἐφθῆσαν εἰς μεγάλη οἰκονομικὴ ἀκμὴ καὶ εἶχαν ζυπνημένο πιά τὸ ἔθνικον αἶσθημα καὶ τὴν ἰδέαν τῆς πατρίδος, ποὺ τὴν εἶχαν ρίξει στὴ μέση οἱ ἀστικῆς ἐπαναπατάσεις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. 3) Ἡ ἀστικὴ μας αἰτῆ εἰδείξῃ ὅλη τῆς τῆ ζωτικότητα καὶ τὸ σφρίγος ἐνὸς πάλεσε με ἀνώτερες τάξεις: πρῶτα με τοὺς φεουδαλοὺς Τούρκους καὶ κατόπι με τοὺς ἀριστοκράτες Βυζαντινοὺς. Μόλις ὅμως ἐμίμεν μόνον κυρίαρχη, χωρὶς ἀντιπάλους ἀπὸ πᾶνω καὶ ἀπὸ κάτω, ἔπρεπε εἰς στασιμότητα καὶ σαπῖλα. 4) Ὅλα τὰ φάρμακα ποὺ μᾶς πρότειναν ὡς πρὸς τὰ τώρα διάφοροι «κοιτισταὶ» πρὸς θεραπεία τῆς ἀστικῆς μας σαπῖλας, ἐμίμεν χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα, γιὰτι ἦταν ἀστικὰ φάρμακα κατὰ ἀστικῆς ἀστικῆς. Μόνον «εργατικά, προλεταρικά» φάρμακα θὰ μπορούσαν νὰ γιὰτρέψουν τὴν ἀστικὴν με ἀρρώστια. 5) Αὐτὸ με τὸν καιρὸ θὰ γίνῃ, ὅχι γιὰτι τὸ ἐπιθυμοῦμε ἡμεῖς, ἀλλὰ γιὰτι θὰ τὸ φέρῃ ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις μόνη τῆς. Καὶ εἰς μᾶς θὰ γίνῃ, εἰς γίνεταί στὴν Εὐρώπῃ, ἀποὺ πᾶ ὅλα πᾶρα με τὸ δρόμο τῆς, ὅπως ἔπρεπε καὶ νὰ τὸν πάρομοι ἀναγκαῖα!

Αὐτὸ εἶναι με σύντομα λόγια τὸ σύστημά μας. Ἄν οἱ νατσιοναλιστεῖς ἤθελαν νὰ μᾶς πολεμήσουν σοβαρὰ, δὲν εἶχαν παρὰ νὰ ἀναγείρουν, νὰ καταρρίψουν τὰ ἀξιώματά μας αὐτά. Ἐπρεπε δηλαδὴ νὰ ἀποδείξουν: 1) Ὅτι ἡ κοινωνία δὲν ἔχει δικούς της νόμους, ἀνεξάρτητους ἀπ' τὴ θέλησιν τοῦ Α καὶ τοῦ Β. 2) Ὅτι δὲν ὑπάρχει καμιά ἀνάγκη νὰ σπουδάζουμε ἀντικειμενικῶς κάποιους κοινωνικοὺς νόμους, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ φανταστοῦμε μόνον τὴν καλύτερῆ ἐννοια τῆς προόδου, ἐπαρρηγοῦντάς τὴν κατόπι ἐπὴν κοινωνία. 3) Ὅτι κύρια βάση τῆς κοινωνίας δὲν εἶναι οἱ ὕλικῆς ἀνάγκης καὶ αἰτία τῆς ἐξελίξεως δὲν εἶναι ἡ πρόοδος τῆς τεχνικῆς, ἀλλὰ ἄλλη καὶ ποιά. 4) Ὅτι ἡ ἰδεολογία εἶναι ὁλωσδιόλου ἀνεξάρτητη ἀπ' τὴς ὕλικῆς ἀνάγκης καὶ ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἐπίσημη ἰδεολογία ἀντιθετὴ με τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῆς κυριαρχούσας τάξεως κτλ. κτλ.

Καὶ ἀναφορικῶς με τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπε νὰ μᾶς ἀποδείξουν: 1) Ὅτι ἡ ἐπανάστασις μας δὲν ἦταν καθόλου ἀστικὴ, ἀλλ' ὅτι τὴν ἔκαναν ἢ οἱ φανατικότες καὶ ὅλοιοι κοτσαμπάσιδες καὶ προύχοντες ἢ ἔγινε ἀπὸ ἀπλοῦς ἰδεολογικοὺς ἔθνικοὺς λόγους, χωρὶς καμιά πραγματικώτερη, οὐσιαστικώτερη βάση. 2) Ὅτι ἡ μπουρζουαζία μας δὲ σάπισε ἀπὸ ἑλλειψὴ ἀντιπᾶ-

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΞΕΓΥΜΝΩΜΑΤΑ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ
ΣΗΜΑΔΙΑ ΖΩΗΣ
§ 1

Τὸ Ἔθνος.

Περάσαμε ὡς τὰ τώρα τρεῖς καὶ τέσσερις αἰῶνες, ὅμως κάτω στὴ βαθεῖα τὴν ἀνάγκη, ἀπὸ τὰ ψήλα ποὺ διαβῆκαμε γιὰ νὰ καλοῦμε τοὺς ἔθνικοὺς ἀρχηγούς, δὲν μπορέσαμε νὰ ξανοῖξουμε ἴσα ἴσα ἐκεῖνον ποὺ πρῶτον ἀπ' ὅλα ἔπρεπε ἴσως νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ με-

λετήσουμε, — τὸ ἴδιο τὸ Ἔθνος δηλαδὴ ὅσο Ἔθνος ἀπόμεινε ἀπὸ τὴν φευγάλα καὶ ἀπὸ τὴν ἀλλαξοπιστία. Τί ἔκαμε, πὼς ζῆσε καὶ πὼς σώθηκε, ἀρισμένο καθὼς εἶταν στὴν τύχη του τὴ μαύρη, ἀνοδήγητο, ἀπροστάτευτο, ἔρπον καὶ μονάχο. Δίχως πῶς ἀπὸ πάνω του, καὶ ὅμως γινώριζε κάπως τὸ δρόμον του. Τριγυρισμένο ἀπὸ ἐναντίας ξένες φυλές, ζουληγμένο καὶ στραγγισμένο ἀπὸ φυλὴ ἀκόμα πῶς ξένη καὶ πῶς ἀντεθνικὴ, τὴ φυλὴ ποὺ ἤθελε καὶ φώλιασε μέσα καὶ μέσα εἰς λημέρια του, καὶ ὅμως ὁ χαρακτήρας του δυνάμει ἄντις νᾶρκενιστῆ βλῶστελα.

Ἡ μερίδα τοῦ ἔθνους ποὺ ἀπόμεινε ἐστὶν τόπο ἀκέρεια καὶ ἀνάλλαξις δὲ γλύτωσε μῆτε με καμιά παιδευτικὴ βοήθεια ἀπὸ δασκάλου, μῆτε με πνευματικὴ βοήθεια ἀπὸ ἱερέως. Οἱ δασκάλιοι μάλιστα εἶχαν ζῆδοι τοὺς ἀνάγκη βοήθειαι ἀπὸ τὸ Ἔθνος. Ἐμίμεν ὁ λαὸς ἀκέρειος καὶ ἀνάλλαξις μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ ἀποτραβήχτηκε μέσα στὸ φυσικὸ του τὸ ἄσυλον, μέσα στὴν ψυχὴ του τὴν ἀπείθανον, καὶ ἔτσι με ὅλες τὴς κακορρατικῆς ποὺ φέρνει τέτοια ζωὴ μονόχωνοι, μονότονη καὶ ἀσύστατη, με ὅλα τὰ πάθητα, τοὺς ἐγχεῖσμοις καὶ τὴς βαρβαρότητες, τὴν ψυχὴ ὅμως τῆς ψυχῆς του, δηλαδὴ γλώσσα, φρονήματα, παράδοσις, ἐλπίδες, ἀγάπη τοῦ ἀγῶνα, ἀγάπη τοῦ τραγουδιοῦ,

καὶ προπάντων ἀγάπη τῆς πατρίδος, αὐτὰ ὅχι μόνον νὰ τὰ χάσῃ δὲν ἔπορευε, με καὶ τᾶρρερε καὶ τὰ μεγαλῶνε με τὴν ἀφαντῆ, τὴ σκοτεινή, τὴν ἐταχτή καὶ ἀκανόνιστη ὑπαρξή του.

Λέει καὶ τὰ θάνατα φυσικὰ καὶ κλιματικὰ στοιχεῖα ποὺ ἐνωθῆσαν μιά φορὰ γιὰ νὰ γεννήσουν καὶ νὰ πλάσουν τὴν ἀρχαία τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, μαζεύτηκαν πάλι γιὰ νὰ τῆς δώσουν τοῦλάχιστον ὅση τῆς χρειάζεταν δύναμις γιὰ νὰ βσταχθῇ, νὰ ξαναζῆσῃ, νὰ ἐλπῖσῃ, νὰ νᾶνωιστῇ. Ἔτσι ξαναγεννήθηκε ὁ Ἑλληνισμός, καὶ ὅχι με τὰ ψυχα καὶ βιβλία, ποὺ ποτὲς ὁ λαὸς δὲν τὰ διαβάσει.

Πολὺ πρόνιμα λοιπὸν λέγεται πὼς ὁ μόνος ἀληθινὸς εὐεργετῆς τοῦ ἔθνους σ' αὐτὴ τὴ μεγαλύτερη καὶ μακρινώτερη ἀπὸ τὴς συμφορῆς του, εἶταν τὸ ἴδιον τὸ Ἔθνος.

Πρὶ νὰ προχωρήσουμε ὅμως στὴν ἱστορικὴ καὶ ψυχολογικὴ ἀναλύσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Τουρκοκρατίας, καλὸ νὰ κοιτάξουμε δυὸ τρία ἰστορικὰ σημεῖωματα.

*) Ἡ ἀρχὴ του ἐστὶν ἀριθ. 281.

λων και πάλη, αλλά από άλλους λόγους και ποιούς.
3) Ότι δεν θα πάρουμε καθόλου το δρόμο της Ευρώπης και επομένως δε θα γίνη σε μας ό,τι γίνεται εκεί, αλλά θα γίνη κάτι άλλο και τί θα γίνη κτλ κτλ.

Και τώρα ρωτώ κάθε σοβαρό ἀνγκώνστη : Τόσον ακαν αυτό οι αντίπαλοι μας νατσιοναλιστές ; Άν αφαιρεσαν σοβαρά τα αξιώματά μας ; Άν εξαιρέσουμε μερικώς άδύνατες άπόψεις του κ. Ραμαζ ν' αφισβήτηση την άλήθεια μερικων επιχειρημάτων μας οι άλλοι ουτε πρόσεζαν σχεδόν την αούσια του συστήματός μας. Άς άνακλίσουμε μια στιγμή τις άδύνατες άντιρρήσεις του κ. Ραμαζ. Πρώτα απ' όλα μας έρωτά : «μπορεί η κοινωνιολογία να γίνη θετική ή πιστήμη με βέβαια πορίσματα σαν τις φυσικές επιστήμες ; » Τόσο θετική σαν τις φυσικές επιστήμες βέβαια δεν μπορεί να γίνη, γιατί το υλικό του κοινωνιολόγου δε μοιάζει καθόλου με το υλικό του φυσιοδίφη και το σπουδαιότερο : ο πειραματισμός σ' αυτήν άποκλείεται. Άπ' αυτό όμως δεν έπεται ότι η κοινωνιολογία δεν μπορεί να κάνει τίποτε και δεν πρέπει να λαβάνεται υπ' όψη — όπως λέει ο κ. Ραμαζ ! Η ψυχραιμη άντικειμενική κοινωνιολογία μπορεί να κάνει πολλά, μεταχειριζόμενη τη μέθοδο των φυσικών επιστημών ! Τί κάνει ο φυσιοδίφης ; Σπουδαζει ψυχραιμη και άντικειμενικά το υλικό της φύσεως, μαθαίνει τις ιδιότητές του, προσπαθεί ναυρη γενικούς νόμους που το διέπουν, κάνει άναλογίες και πειράματα και καταλήγει στο τέλος σε ώρισμένα θετικά πορίσματα (τα όποια μεταχειρίζεται κατόπιν ο ίδιος και οι άλλοι για άποκειμενικούς πλέον σκοπούς Ι) Το ίδιο μπορεί να κάνει και ένας κοινωνιολόγος. Μπορεί κι αυτός να σπουδάση ψυχραιμη και άντικειμενικά το κοινωνικό υλικό, μαθαίνοντας τις ιδιότητές του, προσπαθώντας να βγάλη γενικούς νόμους που το διέπουν, σπουδαζει την πορεία του σ' όλους τους καιρούς, κάνει άναλογίες βρίσκοντας όμοια ή συγγενή αίτια και άποτελέσματα και καταλήγοντας στο τέλος σε ώρισμένα πορίσματα για την πραγματική σημασία της τωρινής κοινωνίας και την προσχή της εξέλιξη (τα όποια πορίσματα μπορεί κατόπιν να μεταχειριστή αυτός και οι άλλοι για άποκειμενικούς σκοπούς). Ένοείται εδώ σπουδαίο ρόλο παίζουν το ψυχραιμο και η άντικειμενικότης του κοινωνιολόγου, γιατί οι περισσότεροι, ως δρώνται και αυτοί μέλη της κοινωνίας, εύκολα παρασύρονται από άποκειμενικά συναισθήματα, ένστικτα, ή και συμφέ-

ροντα και βλέπουν τα πράγματα όχι όπως είναι, άλλ' όπως επιθυμούν να είναι. Σ' αυτό όμως δε φταιει βέβαια η κοινωνιολογία. Παράδειγμα άντικειμενικής κοινωνιολογίας είναι ο μαρξισμός, γι' αυτό και είναι το πλησιέστερο προς την πραγματικότητα κοινωνικό σύστημα. Γι' αυτό και οι τόσες του θαυμαστές διαγνώσεις και προγνώσεις που έκανε και κάνει για την εξέλιξη των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Η άντικειμενική κοινωνιολογία αφού σπουδάση ψυχραιμη το τί έγινε οστατώρα και τί γίνεται σήμερα προλέγει το τί θα γίνη στο μέλλον. Ένώ η άποκειμενική κοινωνιολογία, χωρίς να σπουδάση τίποτα άντικειμενικά, έργεται και μας λέει το τί πρέπει να γίνη ! Άπ' εδώ φαίνεται η τεράστια διαφορά τους : Η πρώτη προσπαθεί να μας δώσει την άντικειμενική πραγματικότητα, η δεύτερη μας προσφέρει μόνο άποκειμενικές επιθυμίες και εύλαβείς πόθους Ι» Για τοούτο η συγχή επαλήθευση και ο θρίαμβος της πρώτης και το διαρκές ναυαγίο της δεύτερης !—

Άλλο σημείο που επιμένει ο κ. Ραμαζ είναι : άν εξέλιξη και πρόοδος είχε ένα και το αυτό ; Ύστερα από τόσα που είπαμε για το έντελωδ άποκειμενικό της έννοιας πρόοδος και της μόνης ύπαρχουσας άντικειμενική εξέλιξης, είναι περιττό να συζητήσουμε με πολλά λόγια το σημείο αυτό. Άν όμως ο κ. Ραμαζ δεν πείθεται και επιμένει στην έννοια «της προόδου», τότε ως συνεπής άνθρωπος πρέπει να μας πη πως φαντάζεται την πρόοδο» εν γένει, δίνοντας τη «φóρμουλα» της για όλες τις εποχές. Έτσι τουλάχιστο έκαναν οι συνάδελφοι του ευρωπαϊκού άποκειμενικού κοινωνιολόγου και καθίνας τους μας έδωσε και από μια φóρμουλα προόδου ! Τόν συμβουλεύω όμως, σαν έμπειρος λιγάκι σ' αυτά, να μη χάνη τον καιρό του με φóρμουλες προόδου Ι» γιατί η άμελικτη άντικειμενική εξέλιξη που κατασύντηψε τόσες φóρμουλες» περιώνμων άγγλων, γάλλων και γερμανών κτλ. ούτοπιστών και τελευταία στη Ρωσία την περίφημη φóρμουλα προόδου του περιώνμου Μιχαίλοφσκη, πολύ εύκολότερα θα κατασυντήρησι και τη φóρμουλα του κ. Ραμαζ !

Κατόπιν ο κ. Ραμαζ μας λέει πως ο Μαρξισμός δεν είναι άπόλυτη επιστημονική άλήθεια». Μά ποιός τον είπε για τέτοια ; Άν τον παραδεχόμεθα, το κάνουμε γιατί βλέπουμε την άπέραντη του ύπεροχη άπέναντι στα άλλα άποκειμενικά συστήματα. Άν μας δείξη ο κ. Ραμαζ κανένα άλλο σύστημα

που να εξηγή και προβλέπη καλύτερα τα κοινωνικά φαινόμενα, είμεθα πρόθυμοι να το παραδεχθούμε, άφίνοντας το Μαρξισμό.

Όσον άφορα την πάλη του πνεύματος, που τη θέλει και αυτή σπουδαίο, ανεξάρτητο παράγοντα της εξέλιξης, τον παραπέμπω σε κεινο που είπα παραπάνου : να μου υποδείξη μια και μόνη επίσημη ιδεολογία, που να είναι αντίθετη με τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξεως. Το ότι γίνεται πάλη πνεύματος εν' άλήθεια, άλλ' αυτό δεν είναι τίποτε ανεξάρτητο, παρ' μόνο άπλη σια και άνατάκλαση βαθύτερης πάλης υλικών και κοινωνικών συμφερόνων. Άν δεν προηγούνταν οι υλικές αυτές ανάγκες, δε θα ακολουθούσαν οι άνάλογες ιδέες. Αυτά είναι, νομίζω, τα σπουδαιότερα σημεία της άντιλογίας του κ. Ραμαζ. Την άδυναμία τους τη βλέπει φανερά καθένας. Στα άλλα λεγόμενά τους για την εξέλιξη της κοινωνίας μας, της βιομηχανίας μας, για τους έργατες κτλ. δεν άπαντά, γιατί, πιστεύω, ο ίδιος θα θεωρή τώρα τις γνώμες του εκείνες : «προϊστορικές».

(άκολουθεί)

Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ

Ο ΥΜΝΟΣ

«...ō θύμηση γλυκιά, σ' μου φερώνεις την ψυχή»

Ψυχή, ω ψυχή θαύμοιμη και χιλιόκραμη το μάθρο γέφυ άπλόθηκε άπάνου σου και ημιώνει τα πάντα, και κρυφθοραει τη θέση τρομαγμένη, και όέρνει όπου άκούονται τα βογγητά του Έυδρη.

Μά ξαναθάρανε, ω ψυχή, και νά, χρωεις δυό άχτίδες στην κορυφή του σόγνεφου διλή σου άνιφεργίζου μη φημιμένη σου στήμη. —Θυμάσαι ; Κάποτε είδες στο γέμα γέφυρα χρωσαφί τον 'Ηλιο να θυμίζου.

Λευκάδα

ΑΔΑΚΙΟΣ

Η ΛΑΓΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

είναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ για το λαό και δέχεται καταθέσεις από μια δραχμη ή άπάνου. Σου πλερώνει τόκο 4 1/2 % και σου δίνει πίσω τα χρηματά σου όποτε θελήσεις είτε όλα είτε μέρος απ' αυτά.

§ 2

Τα έθνολογικά μας.

Άπό την Άλωση ως την Έπανάσταση δε συνέθηκε τίποτις που να ενεκατίφη τη φυλή, καθώς γίνονταν άλλοτες. Όσοι έφειγαν ή τουρκέζανε, χανόντανε. Όσοι έλιω μνήκανε, δεν είχανε μήτε Ιόθους να φοβούνται μήτε Σλάβους, μήτε Βλάχους, καθώς προτήτερα. Όσο για το Τούρκικο το στοιχείο, το γνωρίζουμε καλά χωρίς να λεχτή, πως αυτό ποτέ μητ' ένώθηκε με το δικό μας, μήτε είτανε δυνατό να ένωθη. για λόγους γνωστούς μας κι αυτούς.

Άφίνοντας τις άρχαιότερες τις Γοθικές εισβολές, που καθώς είδαμε (1) χρησιμέψανε για να δυαμώσουν το Έθνος, κι όχι για να το νοθέψουνε, έχουμε τις Σλαβοβουγάρικες και τις Βλαχτικές ως το δωδέκατο τον αιώνα, τις Άρβανίτικες το δέκατο τέταρτο τον αιώνα, τέλος τους Φράγκους, άν κι αυτοί μήτε τρίχα δε μας έλλαξαν, παρ' μείνανε χω-

ρισμένοι, άπάνω κάτω καθώς οι Τούρκοι.

Εκείνο που πρέπει να θυμόμαστε και να λογαριάζουμε πάντα μελετώντας αυτό το ζήτημα είναι η άπορροφητική ή δύναμη της φυλής μας. Λίγες φυλές την έχουνε σε τέτοιο βαθμό. Είναι οι Άγγλοι που χάψανε ούσωμως τους Νορμαντούς τον έντέκατο τον αιώνα, οι Άμερικανοί που σήμερα δίχως την παραμικρή δυσκολία άπορροφούνε μιλλιούνια Γερμανοσκαντινβούς κι άλλους, είμαστε κι εμείς, που άργίσαμε με τα Ρωμαϊκά τα συστήματα, νομοθετικά κι άλλα, για είδος όρεχτικό, έπειτα χωνέψαμε Γόθους, Σλάβους, και μερικούς από τους άλλους που αναφέρθηκαν παραπάνου, και τόσο τέλεια τους λώσαμε στη σύζωσηση, που σημάδι τους δε βρισκαίς μήτε σε Μοριά μήτε σε Κασαυτό Έλλάδα, μήτε σε νησιά, παρ' μερικά γεωγραφικά όνόματα ζυγικά και παραμερα.

Άφιοβλια δε χωρεί πως το μεγαλύτερο μέρος της εθνικής αυτής δύναμης το χρωστούμε στη Γλώσσα, την όλιω διόλου ιδιόρρυθμη, άπραγμη, άσταθη, άβλαχη, και σύγκαιρα δυνατή, βαθιόριχη, άψηλόκορη, καρπική και πλούσια, άκόρα και στην πιο ταπεινή εποχή της. Ίσως έχουνε να πουνε και μερικά άλλα περιστατικά. Όσο όμως κι άν ένέργησαν

κι αυτά, θα μνήσκη πάντα άναντίλετος κι άκαταπόνετος ο λόγος της γλωσσικής έπιρροής, που ως και τους Φράγκους τους συνεπηρε, αφού Φράγκος έγραφε τα Χρονικά του Μοριά, για Φράγκους τζιγραφει, κι όμως Φράγκικα δεν τα είπε.

Ό; τόσο φαίνεται σαν παράξενο που οι Άρβανίτες κι οι Βλάχοι, μάάλιστα οι πρώτοι, που είναι και συγγενική μας φυλή, που ζήσανε και πολεμησάνε μαζί μας, κατορθώσανε να φυλάξουνε τη γλώσσα τους σε κάμποσα μέρη. Ίσως επειδή είταν παραπολύ μεγάλοι ο αριθμός τους, όσο κι ή βγαίνανε λιγότεροι απ' έμάς. Πάει να πη λοιπόν πως οι Σλάβοι δεν είτανε δε και τόσο πολυάριθμοι στη Θεσσαλία, Ήπειρο, Αίτωλία κι άλλοι, που χάζηκε όλότελα η γλώσσα τους, παρ' μόνο στη Θράκη και στη Μακεδονία, που έμειναν ως τα σήμερα ένκ μικρό μέρος σλαβόγλωσσου κατά τα μσόγεια.

Καταστρώνοντάς τα αυτά κι άλλα παρόμοια με τη συνήθισμένη του περιστατώσην ο δικός μας, άναφέρει και κάτι που πρέπει να ξαναεπιωθη εδώ, για λόγο, πολύ σπουδαίο. Ότα στα 1265 ο Ρουιέλιμος ο Βιλλεαρδουίνος έπάλλησε από το Μοριά στους Τούρκους τους μιστωτούς του, πολλοί τους προτιμήσανε να μείνουνε, βαφτιστήκανε, ήσανε γυναίκες

1) Ιστ. Ρομ. Σελ. 141|142.

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Άρθ. 8.

Δημοικόν Νοσοκομείον «Η Ελλάς». Κλινική του καθηγητή κ. Γεράσιμου Φωκά.
«Αίδουσα Παύλος Αιγινήτης».

Θεμιστοκλής Αναδιώτης, από τὴ Ντόμπραινα (Φθίβα), 37 χρονῶν, γεωργός (καὶ ποιμὴν). Ἔχει πέτρα στὴ φούσκα (λίθον τῆς κύστεως).

«Ἐτοῦτο τοῦχα ἴσα μὲ δύο-τρία χρόνια ἐγὼ κ' ἔκανα κ' αἷμα κ' αἷμα ἔκανα αἷμα μούρχονταν πῶς ξαλάφρων κ' μὲ τῶσον καιρὸ ἔτσι αὐτὰ τὰ πέ-
ρασα· τώρα, εἶχα κἀνα μῆνα, ἦρθα στὴ Φθίβα· μὲ
βαλαν καθετῆρα ἐκεῖ κ' ἀρχίσαμε τὸ νερὸ μου καὶ
δὲν τὸ βάσταγα ἄλλοτελα· μῆρα νύχτα πᾶναιε μο-
ναχο του· ὕστερα ἀπὸ ἓνα μῆνα ξαναβούλωσε καὶ
ματκήθη στὴ Φθίβα καὶ ματὰ μὲβαλε αὐτὸν τὸν
καθετῆρα καὶ ξεβούλωσε· καὶ μούπειε, δὲν ἔχει
χωρὸς ἐδῶ, μούπειε· πρέπει νὰ πᾶς στὸ Πολιτικὸ
νοσοκομεῖον στὴν Ἀθήνα· γιὰτ' ἔχεις πέτρα μέσα
καὶ πρέπει νὰ σοῦ γένη ἐγχείριση. Κ' ἐγὼ ἦρθα ἑδῶ·
γιὰτ' ἐδῶ οἱ γιατροὶ δὲ ματαγέρονται καλλίτεροι·
κ' ἦρθα ἐδῶ· τώρα, λοιπόν, δὲ βγαίνει τὸ νερὸ μου·
βολῆς βγαίνει, βολῆς δὲ βγαίνει· κ' ἔρχεται βολῆς,
πού μούρχεται νὰ σκάσω ξαίτιας πού δὲ βγαίνει· κ'
ἔγω ἓνα μιλάκι πού μῶδωσε ὁ γιατρός καὶ τὸ βᾶνω
καὶ μ' αὐτὸ ξελευτερώνομαι· καὶ βγαίνει τότενός
σαβούρα, σὰ μύζα καὶ σὰ γάλα· δὲξὼν ἀπ' αὐτὸ ἔχω
καὶ πόνους, ὄντα μῆνει τὸ νερὸ· τὴν ἄλλη ὥρα, σὰ
φαούρα ἔχω λιγάκι, σὰ νὰ μὲ τρώει. Κ' ἐτοῦτο, πού
λές, θὰ νάναί ἀπὸ τρία χρόνια πάνω· ἴσα μὲ τρία
χρόνια εἶμαι· στὴν ἀρχὴ δὲ μὲ στενοχώρευε τόσο· μ'
ἔπιανε μιά δυὸ μέρες, ὕστερα μ' ἄφινε ἓνα μῆνα· ὁ-
σον πᾶναιε ὕστερα τόσο μὲ μᾶζευε· τόσο ἔρχονταν
δασύτερα· ἔμεινα μὲ φλίνονταν πῶς· ἴσα μὲ ἔ-
πιανε κρύγινα, ὅποτες πετάγιονταν τὴ νύχτα κ' ἔ-
πινα ἀρπαχτὸ νερὸ· τότες μ' ἔπιανε ἦταν βλαβε-
ρὸ, κατάλαβες, καὶ μ' ἔπιανε· ὅποτε ἔμπαινα σὲ
δουλεῖα καὶ ζεσταίνουμαν, μ' ἀπόλυγα· μὲ φλίν-
ονταν πῶς μ' ἀπόλαε καλλίτερα· τὸ βράδι μ' ἔ-
πιανε, τὸ πρωὶ μ' ἄφινε· στὴν ἀρχὴ ἔρχονταν ἀριά
καὶ πού· ὕστερα, διστηνῶρα, διστηνῶρα, ὅσον πέρ-
ναγε ὁ καιρός· διστηνῶρα, θέλει νὰ πῆ, συχνά,
συχνά· ἐσεῖς βάλτε το συχνά, συχνά· ἐμεῖς εἴ-
μωστε κλαρίτες ἀνθρώποι καὶ τὸ λέμε κατὰ τὸ δι-

τῶ τόπου κ' ἐλληνησθήκαμε. Ἀναφέροντάς τα δ-
μας αὐτὰ δὲν τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ πῶς μὲ
τέτοιους, καὶ μόνον μὲ τέτοιους τρόπους γίνονται αὐ-
τὰ τὰ ἰθυλογικὰ συζυμώματα, κ' ὄχι μὲ τοὺς κα-
νόνες τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσας, ὅπως ἤθελε
τοὺς Πατριάρχες νὰ κάμουμε στὰ βυραῖνά τὰ μέρη.
Σῶνουμε αὐτὰ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν πῶς τὰ ἰ-
θυλογικὰ μας εἶταν τὰ ἴδια στὴν ἐποχὴ τοῦ ἰστο-
ροῦς, καθὼς εἶταν ἀρχήτερα, παρρηχέτερα, κ' ἀ-
κόμα πῶς παρρηχέτερα. Τὸ φυσικὸ τῆς φυλῆς πο-
τές δὲ γάθηκε, καθὼς μήτε ἡ γλώσσα τῆς δὲ γάθη-
κε σὲ καμιάν ἐποχῇ.

Νὰ μὴ παραξενεωόμαστε λοιπὸν ὅταν κάθε λί-
γο τῶρα κ' ὅποτερ, ἀκολουθώντας τὸν ἰθυκὸ μας
δρόμο, ἔφασιζόμεσθε μὲ συμπτώματα πολὺ ἀρχαϊκὰ,
μὰ ἐλαττώματα εἶναι, ἀρετῆς εἶναι, μάλιστα στὰ
Βυζάν, ἐκεῖ πού θναγκάστηκε νὰ καταρῶγη τὸ πῶς
ἀντρίκι μέρος τοῦ ἔθνους καὶ ν' ἀπογευθῆ λευτεριά,
πού μόνη αὐτὴ δύναται νὰ πλαθῆ ἰθυκὸ χραμαχτήρα.

(ἀκολουθεῖ).

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

κό μας τὸ συνῆθειο. Ἡ ἴδεια μου ἔμεινα μὲ λῆι, τὸ
πάθι μου αὐτὸ μὴν τυχὸν εἶναι κ' ἀπὸ τὸ νερό· ἔ-
πειδὴς, ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια κ' ἀπάνω, μὲ πό-
νες ἀπὸ κρύγιμα τὸ νερὸ μου· ἦρθα τότες στὴ
Λεϊβαδιά κ' ἓνας γιατρός, Σπυρόπουλος τὸνομά του
Θ.ὸς χωρίσε· τον, μῶδωσε γιὰτρικὰ καὶ μὲ πέρασε·
δὲ ματὰ τῶδεα τὸ νερὸ ἐκείνο· ὕστερα, μὲ τρία
τέσσαρα χρόνια, ἀρχισα κ' ἔκανα αἷμα· ἀριό-
λογα, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, στοὺς πέντε μῆνους μιά φορά,
στοὺς δυὸ μῆνους μιά φορά· τώρα ὅμως, ἐδῶ καὶ
τρία χρόνια, πού μ' ἔπιανε αὐτὴ ἡ ἀρρώστια, ἔβγα-
να στὸ νερὸ μου ταχτικὰ αἷμα κόκκινο, πότε σὰν
κρασί, πότε σὰν αἷμα».

Ὁ ἄρρωστος αὐτὸς ἀπὸ 15 χρόνια καὶ περισσό-
τερο ἔδειχνε σημάδια γιὰ τὸ πρόπιασμα τὰ σημάδια
αὐτὰ χειροτέρεψαν τὰ δυὸ τελευταῖα χρόνια. Στις
5 τοῦ μηνὸς ἦρθε στὴν κλινικὴ μας ὅπου διαγνώ-
στηκε πέτρα στὴ φούσκα του. Ἐβρεῖσάμετε στὴν
ἀρχὴ νὰ τὸν καθετηριάσουμε· καὶ τὸν τριχοειδῆ κα-
θετῆρα πού κατορθώσαμε νὰ τὸν περάσουμε ἀπὸ
τὴν κάνουλα, τὸν ἀφήσαμε αὐτοῦ τρεῖς μέρες· ἔπειτα
στις 13 τοῦ μηνὸς τοῦ ἐγίνε ἀπὸ τὴν καθηγητῆ
μας κ. Φωκᾶ ἡ ἐγχείριση πού λέγεται κυστεοτομὴ
ὑπερηθική. Σ' αὐτὴ τὴν ἐγχειριστικὴ μέθοδο ἀνοί-
γεται τὸ μπροστὸ τοίχωμα τῆς φούσκας κάτω ἀπὸ
τὴ δίπλα πού κάνει στὸ μέρος αὐτὸ ἡ πάνα (περι-
τόναιο). Πρῶτα πλῆθηκε ἀντιστηρικτὰ μ' ἐπιμέλεια
τὸ ἐγχειριστικὸ ἀλῶνι καὶ ἀποκοιμήθηκε ὁ ἄρρω-
στος κάτω ἀπὸ τὸ χλωροφόρμιο· κατόπι ἰβιδώθηκε
τὸ γυριστὸ ἐπίπεδο τοῦ Trendelenbourg ἔτσι ὅ-
στε τὸ σῶμα τοῦ ἀρρωστοῦ μας νᾶχη θέση μὲ τὸ
κεφάλι τὸν κατήφορο ὅσο ἦταν πῶς πολὺ δυνατὸ.
Τὴ φούσκα, ἀφοῦ τὴν πλύνουμε καλὰ μὲ βορικό
καὶ μὲ ἀποστειρωμένον νερὸ, ὕστερα τὴ γεμίσαμε ἀ-
ποστειρωμένον ἀέρα· καὶ, γιὰ νὰ στέκεται ἔτσι
φουσκωμένη, ἐδῆσαμε μὲ λασιτικόν σωλήνα τὴ φύση
σφιχτά· κ' ἔτσι ἀρχισε ἡ καθαυτὴ ἐγχείριση.
Ἡ τομὴ ἐγίνε στὴ λευκὴ γραμμῇ, ἀνάμεσα ἀπὸ
τὸν ἀφᾶλο καὶ τὸ προσκέφαλο· ἀρχίζε ἀπὸ τὴν ἡ-
βικὴ συμφύση καὶ πήγαινε πρὸς τὸν ἀφᾶλο ἔτσι ὅ-
στε ὅλο τὸ μᾶκρος τῆς ἦταν 8—9 ἐκατοστόμ.· χω-
ρίστηκε πρῶτα τὸ δέμα κ' ὁ ὑποδερματικὸς συνε-
χτικὸς ἰστός, ἔπειτα τὸ ἀπάνω φύλλο τῆς κοιλια-
κῆς ἀπονεύρωσης· χωρίστηκαν ὕστερα τὶ ὀρθοὶ κοι-
λιακοὶ μύες κ' ἔτσι ἐφτάσαμε στὴν κυτταρολι-
πικὴ κοιλότητα τοῦ Rezius. Αὐτοῦ κά-
νοντας τὸ δάχτυλό μας σὰν εἶδος ἀγίστρι, πιά-
νουμε τὸν κυτταρολιπώδιο ἰστὸ καὶ μ' ἓνα
σῆμα τὸν φέρουμε πρὸς τ' ἀπάνου. Μ' αὐτὸ λοι-
πὸν τὸ κίνημα ἐσύρθηκε πρὸς τὸν ἀφᾶλο, πρὸς τὴν
ἀπάνω γωνίαν τῆς τομῆς, ὁ κυτταρολιπώδιος ἰστός
πού γεμίζει τὴν κοιλότητα τοῦ Rezius καὶ μαζὶ
μ' αὐτὸν ἐσύρθηκε καὶ ἡ δίπλα τῆς πάνας πού στέ-
κεται πάντα μπρὸς ἀπὸ τὴ φούσκα· ἀφοῦ ἔτσι ξεγυ-
μώθηκε τὸ μπροστίνον τοίχωμα τῆς φούσκας, εὐκο-
λογώριστε ἀπὸ τὶς φλῆδες πού περνᾶν ἀπάνου του,
ἀνοίχτηκε μὲ τὸ μαχαίρι τόσο, ὅστε ν' ἀφήγη εἰσοδο
ἀρκετὴ γιὰ τὴν κοιλότητα τῆς φούσκας· ἀπ' αὐτὸ
τὸ ἀνοιγμα ἔβγαλθηκε μὲ μιά ἴσα λιθαλαβίδα λι-
θάρι σκληρὸ (ἀπὸ ὀξάλικα ἀλατὰ) καὶ ζύγιζε 75
γραμ. Μετὰ, ἐπλήθηκε ἡ κοιλότητα καὶ μὲ βορικό
καὶ ἀποστειρωμένον νερὸ, καὶ διασοληνώθηκε μὲ τοὺς
σιφονοσωλήνες τοῦ Ferrier-Guyon· ἀφῆθηκαν τὰ
τοιχώματα ἀπὸ πάνω κ' ἀπὸ κάτω, πρῶτα τῆς
φούσκας κ' ἔπειτα τῆς κοιλιας ἐπί, ὅστε νὰ μὲνη
μόνο τὸ ἀνοιγμα πού περνοῦσαν οἱ σωλήνες· καὶ τε-
λεφατῆα ἐγίνε ἓνας σφιχτὸς ἐπίδεσμος καὶ τέλειωσε.
Ὁ ἄρρωστος μας εἶναι ἀπύρετος, πηγαίνει καλὰ
καὶ πολὺ γλήγορα θάναί σὲ κατάστασιν· ἀφῆγη τὸ
κρεβάτι του· στὴν ἀρχὴ ἀκόμα ἔχουν βγαλθῆ κ' οἱ

σωλήνες κ' ἔχουν βαφτῆ ἐντελῶς τὰ τοιχώματὰ.

Ἄρθ. 9.

Κωνσταντίνος Νικολάου, ἀπὸ τὴν Κύπρο (ἀπὸ
τὴν Πάφον, Στρουμὴν τὸ χωρικό), εἴκοσι χρονῶν, ἐρ-
γάτης· ἔχει βγάλισμο παθολογικὸ τοῦ ἰσχύου (τὸ πό-
δι μου ἐβάλα καὶ πονῶ το, δὲν ἤμπόρ' ἀ περπα-
τήσω).

«Τώρα πόνεσα μεσ' στὴν κλείδωση λῶν· ἀντσε-
ψέ με λῶν πρῶτα· λῶ, λῶν πολλοὺνῆκαν οἱ πόνοι·
ἔχει χρόνον καὶ πᾶει τώρα· λῶ, λῶν καὶ πολλοὺνῆ-
σαν οἱ καμμοί· λῶν κατ' ὄλλο, ὅστε καὶ πῆσαμε
χαμαὶ στὴν κλινῆ. Ἐπειτα πήγαμε στὸν γιατρόν
στὸ Κτήμα. Ἐπῆραμε μεῖς τὸν γιατρόν, ἔβλα-
τόμησέ μου τὸ βλοοτόμησέ μου τὸ κ' ἀνοίξε
μου πληγὴν· κεί χαμαὶ πού πῶνο· λῶν τόπον ὅσο
νᾶχη τὸ γέφυρος· ἔβκαλεν ἴσα μὲ δυὸ ὀκάδες ὑ-
λην· πὸ μέσα· μετὰ, ἀρχισα καὶ γιάνησα· καὶ μῆ-
νυσα τὸν πατέρα μου κ' ἦρτε νὰ μὲ πάρη στὸ χω-
ρικό μου· τὸ δρόμον ὅπου πήγαινα, κρέμισα ἀπὸ τ'
ἄλλογον κ' ἀνοίξεν ἡ πληγὴ πού εἶχα κ' ἔτρεχεν
αἷμα· χτύπησα τὸ πόδι μου καὶ τάραξεν ὁ κόκκα-
λος ἐδῶ στὴν κλείδωσιν· ὁ γιατρός εἶπεν δὲν εἶναι
ἀπὸ τὸ χτύπος πού χτύπησα, ἀλλὰ εἶναι ἀπὸ τὸ
πάθος πού εἶχα· πολὺν αἷμα ἔτρεχεν, σὰν τὴν φου-
τᾶναι ἔτρεχεν· δὲν ἐστέκετο τὸ γαῖμα· καὶ μὲ μέρου-
χτα ἔτρεχεν, ἔτρεχεν· ἐβῆκε τὸ γαῖμα μου, δὲν
ἔμεινε στάση πάνω μου· ὅτι κ' εἶδαμεν ἔτσι πῶς
ἔτρεχεν τὸ γαῖμα ἐμεταλάβαν με, ἐκάμαν ἅγιον εὐ-
κίλειος, γιὰτ' εἶπαν πῶς ἡ ὥρα ἐν μ' ἔχει· ὁ ἀ-
ποθάω καὶ δὲ θὰ γυρίσ' ἡ ὥρα νὰ μ' εὐρῆ· ἦμον
κατὰκοιτος χαμαὶ στὴ στρώση· ἐν ἡμπορούσαν νὰ
μὲ ταραξοῖ· ἐν μ' ἐταράσαν, ἐτάρασα· ὄνταν ἐ-
πῆα στὸ καλλίτερον εἶπαν ναῦρον σαράντα μούτες
τῶ δεινρῶ καὶ νὰ κάμω θερμὸν νὰ λούνω τὸ πόδι
μου· καὶ θὰ γιάνω εἰπάσαν· πήγαμε ἐμεῖς κ' ἦραμεν
σαράντα μούτες τῶ δεινρῶ· καὶ κάμαμεν τί λογις
μας εἶπασι· ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶ δεινρῶ, σαράντα
εἶδη· καὶ κάμαμεν τὸ θερμὸν καὶ λούνομεν ταχι-
κά, δυὸ φορές τὴν ἡμέρα· κατόπι εἰς τὸ μέρος ποῦ
πονοῦσα ἐφάνηκεν ἔτσι πρῆσμαι· καὶ λέγασι· βί· θὰ
σπᾶση τώρα πού ἐφάνη τὸ πρῆσμα· ἐξέβην ἐξῶ, εἴ-
παν, τὸ κακὸ τώρα· ἀλλὰ δὲν ἐσπᾶζεν· βῆλαν μου
ψητικὰ καὶ λαπαδῆς γιὰ νὰ τὸ σπᾶσουν· ἀλλὰ δὲν
ἐσπασε. Ἐπῆγαμεν στὸν γιατρό· ἐκεῖ πού πήγαμε
ὀμπρῆτερα πού μὲ λάντσευσε καὶ τὸ ἀνοίξε. Ἐτσι
ἐπήγαμεν στὸ καλλίτερον· λῶν κατ' ὄλλον ἐσηκώθημεν
ἀπὸ τὴ στρώση· ἀλλὰ τὸ πόδι μας ἔμειν ἀδύνατο·
ἐν ἡμπόρ' ἀ παρπατῶ χωρίς τις βασταρικές. Ἐί
τώρα ἦραμεν ἐδῶ· ἦραμεν ἐδῶ στὸ Νοσοκομεῖο
καὶ μὲ παρατήρησεν ὁ γιατρός· μὲ παρατήρησεν ὁ
γιατρός, θὰ γένη ἐγχείριση εἶπε· δὲν τὸν καταλά-
βαμεν καλῶς ἴνταν ὄλεγε. Εἶναι ταραχμῆμον, εἴ-
πεν ὁ μεγάλος ὁ γιατρός· τὸ πόδι ἐν ἔχει ἄλλο τί-
ποτις· μόνον πού ἐν μπόρ' ἀ περπατήσω· μήτε πό-
νους ἔχει, μήτε ὕλη· τώρα θὰ μὲ κάμουν ἐγχείρη-
σιν· κ' ἰδῶ· κατὰ λησμόνησα νὰ σοῦ τὸ πῶ· εἶναι
μουδιασμένον τὸ πόδι μου· σ' ἡ φτέρνα καὶ δὲν τὸ νιό-
θω στὸ πάτομα πού τὸ πατῶ».

Ἐδῶ καὶ 1 1/2 χρόνον τοῦ εἶχε παρουσιαστῆ ἓνα
πρῆξιμο ἀπάνω στὴν κλείδωσιν τοῦ ἰσχύου· ἐκεῖ ἐγί-
νεν ἀπόστημα κ' ὕστερα δυὸ σφιγγόποροι πού τὰ
χναρία τοὺς φαίνονται ἀκόμα. Ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες
ἔπεσε ἀπὸ τῆλογο κ' ἔπαθε πανερὸ βγάλισμο. Ἐγ-
χειριστικῆς στις 17 τοῦ μηνὸς τοῦ ἐγίνε μιά γραμ-
μικὴ ὑποτροχανθηριακὴ ὄστεοτομὴ καὶ χτύπημο τοῦ
σκέλιου σ' ἀπαγωγή μέσα σ' ἐπίδεμο γύφινον.
Ὁ ἄρρωστος πηγαίνει καλλίτερα μῆρα μὲ τὴν ἡ-
μέρα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΣ. Τὸ βράδι μ' ἔπιανε τὸ πρωὶ μ' ἄ-

φινε... Έκείνο που γίνεται συχνότερα, ίσως, ίσως, είναι τ' άναποδο συνήθειες, όταν ξυπνούν και κινούνται, πονούν περισσότερο από την κίνηση που κάνει το λιθάρι μέσα στη ψούσα.

Η ιδέα μου έμένα μου λέει... Πολύ σωστά μαρτυρεί την πρώτη άρχή της άρρώστιας του.

Σημάδια για πετροπίασμα = συμπτώματα λιθιάσεως.

Διαγνώστηκε... και διαγνώθη. Προτιμούμε έτσι το σχηματισμό του βήματου διαγνώσκω κι όχι διαγνωστικεύω, κατά το αναγνωσκώ που έγινε αναγνώθη.

Βλοστούμη μου το = Μας φάνηκε ότι το β το πρόφερε μεταξύ β και φ, και μεταξύ τών ου, πρόφερε ένα μισόφωνο β' από την προφορά αυτή μπορεί κανένας να βγάλει το συμπέρασμα ότι το βήμα αυτό έγινε από το : φλεβοτόμησε.

Κλειδίωθη=τή λένε ακόμα και βολήκωση κ' άρμυ.

Φουγιάννα=βρόση.

Μούτες=μάτες, χορμές.

Βαθυρκίτες=δεκανίκια, πατερίτσες.

(Κλωνική Γερ. Φωιά)

ΑΡΧΑΙΑ ΨΥΧΗ

Μία άρμονία άφραση να πλέη δώ τραχύνου μου μέσα εις το μαρμαίρειο τόν κόσμο τώρα νοιώθω, τόν κόσμο που 'ναι άφρατος, λεπτός, ψιδός κ' άέριμος κ' όπου γεννάει μέσα μου έναν άνδριο πόθο.

Μία άλλοιωτική ψυχή, ανέπια γιομάτο δύναμη, γιομάτο τίλεια όμορφιά γιομίζει ένα όθμα όπου 'ναι θεϊκά όλκω... Γινέψια, ψυχή 'ναι, όνειρο ; Είναι μία άρεία φωνική : όσμη μαζί και πνεύμα.

Εκείνα γαλήνη φωνική και κάποια λάμψη άκαστη χύνεται μες ος δυο γραμμής και κρδίζι μου ή τριούρα : — Πιστεψε σ' άγια είδωλα και λότερεψ τόν κόσμο μου Ιο Κ' είδωλόλατρεψ γίγνηκα. Μ' έμπερένεσε στα μάγια .. ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΔΛΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

Στην Κέρκυρα. Η «Εφημερίδα τών Ειδήσεων» (21 του Φλεβαρη) δημοσιεύει άρθρο ενός συνεργάτη της με τίν τίτλο «Δημοτική και Μαλλιάρη». Πολλοί χτυπάνε τους δημοτικιστάδες λέγοντάς τους μαλλιάρους. Μά πιάνει και αποδέχεται ο Κορριάτης αυτός άρθρογράφος, πώς ο Ψυχάρης, ο Πάλλης, κ' οι άλλοι που όνοματίζονται «μαλλιάροι» από τους κακόδουλους, είναι δημοτικιστάδες πρώτης γραμμής, και πώς αυτοί που θέλουμε με τίς φωνές τους να θωλώσουν τά νερά δε θα τό καταφέρουνε. «Όλη ή σύγχρονη φιλολογία μας βγαίνει μονάχα από τους δημοτικιστάδες, και καθώς πολύ σωστά λεί ο άεθογράφος ακάθε φορά που θ' ακούσετε διαμαρτυρίες κατά της δημοτικής, να είστε βέβαιοι πώς έκαμε ένα μεγάλο βήμα προς τά έμπρός».

Στην Αθήνα. Στα «Πάτρια» (23 του Φλεβαρη), στην «Εθνική Ψυχή» (φύλλο του Μάρτη), στο «Κράτος» (31 του Γενάρη), στην «Ελληνική Έπιθεώρηση» (φύλλο του Φλεβαρη), και στο «Παράρτημα» της εφημερίδας «Αθήναι» του Μάρτη, ό γνωστός καθηγητής του Πανεπιστημίου Γ. Ν. Χιτσίδακης, παλεύει με τά όλα του ν' αποδείξη άναντεχνικούς τους δημοτικιστάδες. Τά βχνει με τόν Ψυχάρη, με τόν Παλλη, με τόν Παλαμαξ, με τή δημοτική μας, με τόν άέρα, με τή ρούχα του,..... και είναι για λύπη ή καημένος, που δεν μπορεί να καταφέρει να λιγοστύψη τό θράμβο της Ίδίας, που από παντού τώρα τελευταία έσπάζει ακράτητος. Γυρίζει τά δημοσιογραφικά γραφεία, και τά γραφεία τών περιοδικών, ζητιανεύοντας μια θεούλα για από πη τους Χατζιδακιούς του κατά της Αλήθειας. Μήπως ταχα νομίζει ακόμα πώς μ' αυτά και μ' αυτά θα τήνε πνίξη ;

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιά τήν 'Αθήνα άρ. κ. — Γιά τίς Έπαρχίες δρ. γ
Γιά τό 'Εξωτερικό φρ. κρ. 10.

Γιά τίς έπαρχίες δεχομαστε και τρέμνες (2 δρ. τήν τριμηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ά δε στείλει μπροστά τή συνδρομή του.

10 λεπτά τό φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Στα κώδικα (Σύνταγμα, Όμόνοια, Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχόδρομου ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός ύπόγειου Σιδηρόδρομου ('Ομόνοια), στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακτέου (άντικρυ στή Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Πέννα και σπαθί. — Ο Λεβίδης για τή δημοτική — Σημάδι ξεπεσμού — Βουλή και λαός.

— Ο χυδαίτης της Καθαρεύουσας.

ΕΝΑΣ φημεριδογράφος δάρθηκε μ' έναν άξιοματικό στην Κέρκυρα. Τά πρόσωπα δίν τή γνωρίζουμε και τά πράματα μόνο από τή μη μεριά τά μάτια, άπό σ' άξιοματικός δεν έχει κι αυτός φημερίδα στο χέρι για να μάς πει τί συνέβηκε. 'Ός τόσο να πού είναι ή γνώμη μας.

Ο άξιοματικός δε φρέθηκε, φυσικά, καθόλου παληκαρίσια να χτυπήσει με τό σπαθί του, και μάλιστα από πίσω, (έτσι τοολόχιτο γράφτηκε στις φημερίδες) τό φημεριδογράφο. Μά όταν ξέρι κανείς κάπως από κοντά μερικούς Αθηνάιους φημεριδογράφους, όταν τους βλέπει να φέρονται τόσο αυθάδικα και τόσο περιφρόνητικά στην κόσμο, δε γιαι νιώθουν πώς έχουν καμιά αξία, αλλά γιαι ξέρουν πώς κρατούν με πέννα στο χέρι τους και μορφούνε στα καλά καθούμενα να κορδελίσουν τόν καθέναν, στα βλέπει τόν τελευταίο ρεπορτέρη να περικυκλώνεται και να χαδεύεται από άνόητους δημοσίους υπάλληλους κι από τραπέζιτες κι από άθρόωνους που κατέχουν κάποια κοινωνική θέση, για να πετύχουν όλοι αυτοί δυο άραδούδες πρόστοχης ρεκλάμας—δταν τά ξέρι κανείς ό! αυτά δίν μορφή, με όλη τή διάθεση που θήκε να κατηγορήσει και να καταδικάσει τό φέρομο του άξιοματικού, να μην του δώσει και κάποιο δικίο.

Η 'Αρχαίολη της Τετάρτης μάς βεβαίωσε πώς δ κ. Σταματιού είναι «ο κορυφαίος δημοσιογράφος της νέας γενεάς» και άνητας Ιλιποτικότητας. Και δίν έχουν καμιά δυσκολία να τήν πιστένουμε. Ο κ. άξιοματικός όμως δίν έχει ο έρημος καμιά φημερίδα δική του για να μάς πει τί είναι κι αυτός. Κ' έτσι ή κληση του καθέναν, που δίν είναι ούτε φημεριδογράφος ούτε άξιοματικός, πρέπει να διατυπωθεί έτσι, για νάναι δικαιο: «Έγραφε ο άξιοματικός, με τά τόν έβλινος κάπως κι ο φημεριδογράφος με τά φεραλίματα του.

Η 'Αρχαίολη της Τετάρτης μάς ειπε και τούτο: 'Ο Νομάρης της Κέρκυρας δταν είδε δαρμένο τό Σταματιού του παρατήρησε :

— Βλέπετε που καταλήγει ή άτάθαλος πορεία σας ; Αυτό τό άτάθαλο, όσο άλαμπουρνέζικο κι άν είναι, έρχεται να επικυρώσει όσα παραπάνω παρατήρησα για τούς φημεριδογράφους μας.

Ο Α ΣΟΥ σπάζω τό κεφάλι. Είναι τά λόγια που ειπε ο πρόεδρος της Βουλής κ. Λεβίδης στο βουλευτή Πολυγνήνι σε μία από τίς στενές συνεδριάσεις πάνω σε κάποιο άπαγμα τους. Τους πολλούς δίν τους έβγαίνε ή βρεισί φράση, γιατί τελευταία ο βρισίσι μέσα στη Βουλή μας γενήκανε συνηθισμένα πράματα. Σε μάς όμως κάνει εντύπωση, πώς ο κ. Λεβίδης που ίσαμε τώρα μάς έχει συνήθεισε σε φράσεις Αττικής, καταδότης να μιλήσει μία φορά και στη δημοτική μας. Ο άθρως που φώναξε προχτές από τό βήμα τό : «Χαίρε Καίσαρ», χαϊρεύοντας τόν Κάιζερ, και που γυρεύει εύκαιριες έλοίες να μάς δείξει τήν εύκολία του στα άπαρμάματα και στους μέσους άόριστους, τή στιγμή που έβγαλε 'τήν ψεύτι-

κη ποβαρήνιά του, και τήν προεδρική μάσκα του, κούνησε τό χέρι του φοβερίζοντας και μιλίες δημοτικότητας.

Ο ίδιος με τό καμωμά του αυτό ξετίναξε τήν καθαρεύουσα, όσο δίν παίρνει, και τό γωστώμα χάρης.

Τό ζήτημα είναι τώρα άν αυτό δέν του γίνει μάθημα.

Όμως—σωστά μπορεί να μάς παρατήρησει κανείς — πολλά ζητάμε από Λεβίδιο μυαλό.

ΑΥΤΟ που γίνεται με τό ταξίδι του Κάιζερ στην Κέρκυρα είναι από τά τρανχ σημάδια τού ξεπεσμού μας.

Κράτος και άτομα και δημοσιογραφία έχουνε ήλεχτριστεί από μια νευρική δουλικότητα, που φέρνει τή ιχιασία σ' όσους δε χόσανε ακόμα στον τόπο τούτου τόν άθροισμό τους. Τά τηλεγραφικά σύρμα μάς σερβίρει κάθε πρωί από τους Κορρούς και τά παραμικρότερα καθέκαστα της ζωής τού Κάιζερ. Δε νιώθουμε τί ενδιαφέρουμε αυτά τά πράματα τόν 'Ελληνικό λαό, και γιατί τό τόσο θρόνος. Δέν υπάρχουνε άλλα ζητήματα αυτή τήν εποχή να μάς κινήσουνε τήν προσοχή ; Η πιστεύουμε όλοι μας τά λόγια τού Θεοτόκη, ότι πρώτα Αμερικανικά κατά τήν πρόσο ; Έκει που τόν κατάντησαν οι μεγαλοουκίανοί τό λαό μας δέν πρέπει να παραξενεύομαστε για όλα αυτά. Πιστεύει ο δύστυχος πώς με τίς κολακειές θα μπορούσε να ζητιανέψι από τόν Κάιζερ κανένα έθνικό κόκκαλο, και δε βλέπει πώς μονάχα ή δική του δουλιά και δύναμη δέν τότε σώσει από τό γκερεμ που κατακυλώζει όλοένα.

Η ΒΟΥΔΗ εκλείσει τίς πόρτες της ύστερα από άεροκοπάνισμα έξη μηνών. Και οι βουλευτές μας άπου τσιμητήσανε καθέναν 1800 δραχμές ταχτικές, και 1600 έχρατες, πνε με λαφριά συνείδηση να πασάσουνε στα σπιτάκια τους.

Όλα τά σπουδαία ζητήματα ξεκιναν για τήν άλλη σύνοδο, και μόνο τό πιο σπουδαίο δέν έμεινε : ο προϋπολογισμός. Ο προϋπολογισμός είναι τό έθνικό καζάνι άπ' όπου θα χορτάσει τό άχόρταγο συνάρι τών έκμεταλλευτών της πολιτικής, με τό αίμα τό παρμένο από τήν καρδιά τού λαού. Κι ο άμοιρος ο λαός με κλειστά τά μάτια τραβάει τό δρόμο του, δίχως να μπορεί να νιώσει τό έγκλημα που κάνει στον έαυτό του, μη ξυπνώντας και μη χτυπώντας κατακέφαλα τήν τέττα κατάσταση.

ΟΙ ΧΥΔΑΙΣΤΑΙ έπερβαίνουν εις τήν εκπαίδευση φώναζε δώ και λίγες μέρες ο Μιστριώτης δίνοντας συνέντευξη σε μία φημερίδα του κίτρινου τύπου, για τό ζήτημα τού διδαχτικού βιβλίου. Και πρόσθεσε πώς «έχι μόνον διά τήν δημοτικήν, αλλά και διά τήν μέσην εκπαίδευσην ύπέβλοιο οι χυδαίσιαι διατριβίδας έπως όνομαζεί τά βιβλία τά γραμένα στη δημοτική μας. Φοινίζει λοιπόν τόν έθνικό κίνυνο και προτρέπει ύπως ληφθώσι σύντομα μέτρα κτλ. 'Απ' τή μια μεριά φωνάζει πώς σύσσωμο τό 'Έθνος μάς αάποκηρύττει ή άπ' τήν άλλη εσπνρίζεται γιαι υποβάλλονται άπ' άδράπους που δέν άνήκουν βεβαια στους Κινέζους, βιβλία στη δημοτική μας.

Έμεις όμως άπ' άλλη μεριά κοιτάζουμε τό πράμα. Να ξέρις πώς μέσα στην επιτροπή είναι ο Μιστριώτης, και ου να μη δειλιάζει, μά να τράβες ίσα τό δρόμο σου, έχοντας τήν πίστη σου όλην και τό καλό τού έθνους, άδιαφορώντας ή θα βριστεί ή δουλιά σου και θα καταφρονεθεί από τούς έπίστομους άρχιμαγαλύτερους της Καθαρεύουσας. Νά τί θα πει άναφάλα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Λάβαμε από τή Λόντρα ένα φυλλάδιο με τήν περιλήψη της διαλέξης που έκανε στο Victoria Institute ο σοφός Κέρκυραίος και πολύτιμος τού «Νουμα» συνεργάτης κ. Λάζαρος Βελέλης για τούς πάπυρους της Οζυρύγγου και της Έλεφαντίνης. Έξετάζοντας τίς διπλές μερουνηίες τους, δηλ. τίς Έβραϊκές και τίς Αιγυπτιακές και βρίσκοντας πώς σε πολλά μέρη δε συμφωνούν, ο κ. Βελέλης φτάνει στο συμπέρασμα πώς οι πάπυροι αυτοί είναι πλαστοί. Η διαλέξη τελειώνει με μία γενική συζήτηση για τούς 'Αραμαϊκούς πάπυρους, τούς γνήσιους και τούς πλαστούς.

ΜΙΑ ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΜΑΡΘΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΤΟΥ

Ὁ φίλος μας Νιρβάνας ἄς μὲ συμπάθησεν νὰ τὸν σκοτίσω ἄλλη μιὰ φορὰ μὲ τὸ παλιὸ πουκάμισό του. Καὶ γυρνῶ σ' αὐτὸ ἔχει γιατί ἔχω τὴν ἐξίωση νὰ καταδικάσῃ ὁ ἴδιος τὸ ἔργο του χάριν τῆς δικῆς μου γνώμης γι' αὐτό, ἀλλὰ γιὰ νὰ λύσω μιὰ παρεξήγηση ποὺ γίνεται ἀναμεταξύ μας καὶ ποὺ ὑπαγόρευε τόσο τὴν ἰδιαιτέρην πρόκλησίν μου ἀπ' τῆς σελίδες τῶν «Παναθηναίων», ὅσο καὶ τὴν στερεὴν ἀπάντησιν στὰ δύο μου σημειώματα σ' αὐτὲς τῆς στήλης γιὰ τὸν «Ἀρχιτ. Μάρθα».

Αὐτὴ ἡ παρεξήγηση ἔχει δύο πόλους : τὰ δύο μου ἐκείνα σημειώματα κ' ἐνὰ ἕξονα : μιὰ γνώμη γιὰ τὴν τέχνη ἑνὸς φιλόσοφου, ποὺ μοῦ ὑποβάλλεται χωρὶς τὴν συγκρατησὴν μου. Κι' ὅσο γιὰ τὸ ἕνα, ἂν δηλ. πράγματι βλέπω τὸν ποιητὴ ὡς ἀδόστολο τῆς φιλοσοφίας καὶ ἂν, κρίνοντες τὸν «Ἀρχιτ. Μάρθα», δὲν πρόσεξα στὴν αἰσθητικὴ συγκίνησιν, δὲν ἔχω τί νὰ πῶ ὅσο ἡ κριτικὴ μου ἀπίστευτα βρίσκεται ἀκόμη μακρύτερον στὲς σελίδες τοῦ Νουμά. Ὅσο γιὰ τὸ ἄλλο, ποὺ φέρνομαι δηλ. νὰ συμφωνῶ μὲ τὸ φιλόσοφον τοῦ φίλου μου στὸ πὼς ἡ τέχνη γίνεται κοινωνικὴ μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας της, ἄς μοῦ συχωρεθῇ μιὰ φλυαρία μακρότερη.

Ἡ τέχνη γίνεται κοινωνικὴ μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας της. Ὁ ὁρισμὸς εἶναι εὐκόλος. Μὰ πρὶν γυρίσω μιὰ ἐρμηνεία του, ἔχω δικαίωμα νὰ παρατηρήσω πὼς ὑπάρχει κάποια διαφορά στὸ ὅτι εἶπα ἐγὼ «ἡ ὁμορφία ἐξυψώνει τὴν ἀνθρώπινην ἀξία κ' ἐστὶ ὠφέλιμ' ἡ ζωὴ κ' ἀντικοινωνικὴ εἶναι μόνον ἡ ἀσχημιὰ κ' ἀσχημο καθεστὶ ποὺ δὲν ἔχει ἠθικὴ βῆσιν» ἀπὸ τὸ ὅ,τι θέλει νὰ πῇ ὁ φιλόσοφος μὲ τὸ: Πὼς ἐνεργεῖ ἡ τέχνη στὴν κοινωνίαν. Πὼς ὁ ποιητὴς κινηγεῖ μόνον τὴν ὁμορφίαν, ὅπως τὸ θέλει ὁ φίλος μου, τὸ δέχτηκα καὶ τὸ ὑπογράφω ἀκόμα. Μὰ γιὰ νὰ ὑπογράψω καὶ τὸ πὼς ἕνα ἔργο ἐνεργεῖ κοινωνικὰ μόνον μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας του, μόνον μὲ τὸ συναισθηματικὸ ἀποτέλεσμα ποὺ προκαλεῖ ἀδιάφορα ἀπὸ τὴν ἰδέαν ποὺ τὸ κινεῖ, πρέπει νὰ ρωτήσω πρῶτα ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας, ποὺ ὅταν λείπουν ἀπὸ ἕνα ἔργο αὐτὸ κάνουν στεῖρον καὶ κοινωνικὰ, ὅποια κ' ἂν εἶναι ἡ ἀξία τῶν ἰδίων ποὺ τὸ κινεῖ, πὼς ἐννοεῖ δηλ. ὁ φιλόσοφος; τὴν αἰσθητικὴν σύστασιν ἑνὸς ἔργου ὅσον ἂν συναισθηματικὴ ἐπιρροὴ δίχως τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν τῆς ἰδέας. Ναι, ἡ ὁμορφία ἐξυψώνει τὴν ἀνθρώπινην ἀξίαν, λέω κ' ἐγὼ, μὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας δὲν τὰ φαντάζομαι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ὅπως κ' ὅταν προσθέτω πὼς ἀσχημο εἶναι καθεστὶ ποὺ δὲν ἔχει ἠθικὴ βῆσιν, θὰ πῇ ὅτι ταυτίζω τώρα μὲ τὸ ἠθικόν. Καὶ μὲ αὐτὴ τὴν ἐννοίαν, ποὺ δίνω τοῦ ἠθικοῦ, ἀπορῶ στέλλησις πὼς ὁ φίλος μου. Νιρβάνας ἐπιμένει νὰ τὸ συγχίξῃ μὲ τὴν ἠθικολογίαν τῶν ἀγαθῶν ἀστών. Καὶ θὰ τὸν παρακαλοῦσα νὰ μοῦ εὐρῆ ποιητὴ μὲ τὸς αἰῶνας, ποὺ στὸ αἰσθητικὸν ποὺ δὲν ταιριαστῆκε τώρα μὲ τὸ ἠθικόν κ' ἂν ἀκόμη στοὺς διαφόρους καιροὺς ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἀντίληψης τῶν δύο ἐννοιῶν αὐτῶν δὲν ταιριαστῆκε ἐπίσης καὶ δὲ συμβῆκε.

Σὲ κατὶ τέτοιον γίνεται, νομίζω, ἡ παρανόησίν μου μὲ τὸ φίλον μου. Τροβολογῶ πὼς εἰμ' ἀμύητος στὰ βαθειὰ αἰσθητικὰ ὑπεροσεία κ' ἕνα μάθημα σ' αὐτὰ θὰ τὸ δεχθῶ μ' εὐχαρίστησιν. Ὡς τότε ὁμῶς θὰ ἐπιμένω νὰ μὴ συμφωνῶ μὲ τὸ φιλόσοφον

πὼς ἡ ἰδέα δὲν εἶναι αἰσθητικὸν συστατικὸν τῆς ὁμορφίας καὶ πὼς ἕνα ἔργο στερημένο ἀπ' αὐτὴν, καθὼς τὴν ἐννοεῖ ἐκεῖνος ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδέαν, εἶναι καὶ κοινωνικὰ στεῖρον, ἐξὸν ἂν μὲ τὴν ὁμορφίαν ἐννοεῖ μόνον τὸ ἐξωτερικὸν ντόμα τῆς ἰδέας, τὴν ἐκφρασὴν της, ποὺ ἐγὼ τὴν εἶπα τεχνικὴν. Μιλῶντας γιὰ ἕνα ἄλλο δράμα στὲς σελίδες τούτες, ἔφερα τὸ παράδειγμα ἑνὸς σκηνοῦ ἔργου τοῦ Λέσιγκ, ποὺ ἐπίδρασε σημαντικὰ στὴν κοινωνίαν τῆς ἐποχῆς του, ἂν καὶ στερημένο σχεδὸν ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν. Ἡ ἱστορία τῆς φιλολογίας μποροῦσε νὰ μοῦ δώσῃ κ' ἄλλα τέτια παραδείγματα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν πολυλογῶμε, ἔστω : ἕνα δράμα, ἐνεργεῖ κοινωνικὰ μόνον μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας του. Μὰ τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μετράει αὐτὴ τὴν ὁμορφίαν; Ἐἶναι κατὰ τὴν ἀπόλυτον, ποὺ ὅταν βρίσκεται στὸ ἔργο, ἔχει τοῦτο «συναισθηματικὴν ἐπιρροήν» ἢ ἡ τελευταία προσδιορίζεται ἀπὸ τὸ σχετικὸν ἰδεῶδες ὁμορφίας δοσμένου περιβάλλοντος, δοσμένης ἐποχῆς; Τὸ πὼς ὁ «Ἀρχιτ. Μάρθα» ἀνταποκρίνεται κ' ἱκανοποιεῖ τὰ αἰσθητικὰ ἰδεῶδη τοῦ περιβάλλοντος ποὺ τὸν γέννησε, δὲν τὸ πιστεύω νὰ μπορῇ ν' ἐμφανισθῆται, ὅταν μακρύτερον τῆς «συναισθηματικῆς ἐπιρροῆς» του ἔχομε τὴν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς κριτικῆς. «Ἄν εἶναι αὕτη διαβατικὴ ἢ μόνιμη, δὲ μὲ μέλει νὰ τὸ φάξω ἐγὼ, ποὺ ζῶ μόνον στὲς μέρες μου καὶ στὸ κοινόν μου. Ἡ αἰσθητικὴ τοῦ φιλοσόφου τοῦ φίλου μου γιὰ μὲ δὲν ἀποδείχνει τίποτε, ὅσο δὲ μοῦ καθορίζει ἕνα κριτήριον ὁμορφίας ὅξω ἀπ' τὸν τόπον καὶ τὸ χρόνον, ὅξω ἀπ' τὸ προσωπικόν μου αἰσθηματὸν».

Καὶ γιὰ νὰ ἐξηγηθῶ καλλιτέρα. Ὁ ποιητὴς γιὰ μὲ προβάλλει πάντα μὲ τὸ αἰσθητικὸν ποῦ γιὰ τὴν ζωὴν, γιὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ γιὰ τὴν μοῖραν του. Μὰς ἀνοίγει μπρὸς μας τὴν ἰδέαν του γι' αὐτὰ ὅσο πὸς μεγάλη ἢ παραστατικὴ τὸν δύναμη, τόσο πὸς εὐκολότερα καὶ πὸς πολὺ ὑποτάξει τὸ δικόν μου προσωπικὸν αἰσθηματὸν γιὰ κείνα στὸ δικόν του μὲ τὴν ἀπόλαυσιν, μὲ τὴν αἰσθητικὴν συγκίνησιν ποὺ μὰς παρέχει. Μὲ ὅλην τὴν ὁμῶς τὴν παραστατικὴν δύναμιν μπορεῖ ὡς τόσο νὰ σκοτῆσῃ σ' ἕνα αἰσθηματὸν ζωῆς, ἀνθρώπου, μοῖρας διαφορετικῆς, ἀντίληψιν τοῦ κόσμου ἄλλοιῶτικῆς ἀπὸ τὴν δικήν του, μπορεῖ δηλ. ἡ ἰδέα του νὰ βρῇ ἀντίδρασιν μὲς τὴν ψυχὴν μας, στὴν ἰδέαν μας. Ποῖα εἶναι τὰ στοιχεῖα τῆς ὁμορφίας; ποὺ προσδιορίζουν σ' αὐτὴ τὴν περίστασιν τὴν συναισθηματικὴν ἐπιρροήν; Ἐἶναι ἡ αἰσθητικὴ συγκίνησιν, ποὺ θέλει νὰ μὰς δώσῃ, τίποτες ξεχωριστὸν ἀπ' τὴν ἰδέαν ποὺ κινεῖ τὸ ἔργο του; Ἡ Μίνα Βάρδα λ. χ. συνάρπαξε τοὺς ἀκροατῆς, ποὺ τὴν χειροκρότησαν στὸ θέατρο, μὲ τίποτε στοιχεῖα ὁμορφίας ξεχωριστὰ ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ποὺ ἐκπροσωπεῖ στὴ ζωὴ ἢ ἄλλο μὲ τῆς, ἢ μὲ τὴν σύμπτωσιν τοῦ ἴδιου ρομαντικοῦ αἰσθηματοῦ τῆς ζωῆς στὴν ψυχὴν της καὶ στὴν ψυχὴν τῶν χειροκροτητῶν της; Καὶ τὸ πάλεμα τοῦ ἥρωα τοῦ ἴδιου δράματος μὲ τὴν μοῖραν του γιὰτί δὲν κίνησε τὴν ἀντίρρησην τοῦ κοινοῦ, ὅπως ἐμένα λ. χ. γιὰτί ἔδωκε τὴν αἰσθητικὴν συγκίνησιν σ' αὐτό, ἐκεῖ ποὺ ἐμένα μ' ἔβρασε ψυχρὸν, μ' ἀγανάκτησε μάστιχα; Ποῦ νὰ ζητήσουμε τὸ λόγον τῆς διαφορῆς αὐτῆς μὲ τὸν κανόναν πὼς τὸ ἔργο ἐνεργεῖ μόνον μὲ τὴν ὁμορφίαν του, ἀδιάφορα ἀπὸ τὴν ἰδέαν ποὺ τὸ κινεῖ; Τῷδερον τῆς ὁμορφίας, ποὺ κινεῖται ὁ Παῦλος Μάρθα, εἶναι τίποτες ξεχωριστὸν ἀπὸ τὸ αἰσθηματὸν τῆς ζωῆς, ποὺ κινεῖ σ' αὐτὴ τὸ καθὲ βῆμα του πρὸς πληρώσιν τοῦ ἀνείρου; Μὲ ποῖα στοιχεῖα ὁμορφίας λοιπὸν μπορεῖ νὰ ἐπιρραεῖται συναισθηματικὰ δὲ «Ἀρχιτ. Μάρθα», ὅξω κ' ἀδιάφορα ἀπὸ τὴν

ἰδέαν ποὺ τὸν κινεῖ;

Ὡστε τὴν καταδικῆν τοῦ δράματός του ἀπὸ τὸν κριτικόν τοῦ τοῦ κάκου πιάσει ὁ φίλος μου νὰ τὴν πολεμήσῃ, γυροδόντας αἰσθητικὰς ἀντινομίας στὴν κριτικὴν του. Ἡ βῆσιν της, ποὺ θὰ μπορούσε βέβαια νὰ πολεμηθῇ, βρίσκεται στὴν ἀντινομία τῆς αἰσθητικῆς ποιητῆ καὶ κριτικοῦ του, στὴν ἀντίθεσιν τοῦ αἰσθηματοῦ πόχου ὁμοῦ οἱ δύο τους γιὰ τὴν ζωὴν, τὴν ἠθικὴν της καὶ τὴν ὁμορφίαν της. Ἀλλοιῶτικῆς ζωῆς ἀντίληψιν, ἀλλοιῶτικῆς κ' αἰσθητικῆς. Γι' αὐτὸ τὸ μόνον ποὺ ἔμενε στὸν ποιητὴ τοῦ Μάρθα ν' ἐντιπύξῃ, τὸν ζώντος τοῦ σφετέρου ἀπ' ὅ,τι τόκαμε, θὰ εἶταν τοῦτο :

«Ὁ Παῦλος Μάρθα εἶναι ἥρωας τραγικός γιὰ τὴν τάξιν ποὺ τὸν πρόσφερε, γιὰ τὴν τάξιν ποὺ μόνον ἰδανικὸν καὶ μέσο εὐτυχίας ἔχει τὸν πλοῦτον ὁ ἀγῶνας του μὲ τὴν μοῖραν, ὅπως γίνεται στὸ δράμα, δίνει αἰσθητικὴν συγκίνησιν στὴν τάξιν ποῦ ἔχει ἠθικὴ ἀρχὴ ὅτι ἡ δυστυχία ταπεινώνει, ἐξευτελεῖ, ἐτιμάζει, γιὰ τὴν τάξιν ποὺ ἡ γυναικὴ χάνει τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν της, ἂν πιάσει τὴν βελόνα τῆς ῥάφτρας ἢ τὸ σύνδεμα τῶν τηλεφωνικῶν συρμάτων κλπ.»

Ἐστὶ μόνον ἠθικὸν στὸ δρόμον τοῦ τὸ ζήτημα ποὺ μὰς χωρίζει. Μιὰ τέτια αἰσθητικὴ ζωῆς, ποὺ ἐκφράζεται στὸν «Ἀρχιτ. Μάρθα» ἐγὼν ἴσως ποῦρα ὀλίγη γιὰ τὴν πρόδόν της, αἰσθητικὴ τῆς στασιμότητος καὶ τῆς σαπίλας καὶ γι' αὐτὸ τὴν πολέμῳ. Δέχτηκα ποὺ ὁ φίλος μου βάπτισε σοσιαλιστικὴ τὴν κριτικὴν μου, γιὰτί ἡ σοσιαλιστικὴ αἰσθητικὴ τῆς ζωῆς συμπίπτει μὲ τὸ προοδευτικὸν ἰδανικόν της. Μὲ μέτρο ἀπόλυτον ὁμορφίας δὲν πρόβαλλε νὰ κρίνω τὸν «Ἀρχιτ. Μάρθα», γιὰτί ἀπόλυτον μὲς τὴν ζωὴν δὲν ξέρω τίποτε. Ἡ πρόδόν της μ' ἐνθουσιάζει μόνον: εἶναι ἰδανικόν μου, ἔστω μανία μου, ἀφοῦ τὸ θέλουν οἱ φίλοι μου. Καθεστὶ ποὺ βοηθεῖ τὴν πρόδόν τοῦ χειροκροτῆ τὸ αἰσθητικόν μου, καθεστὶ ποὺ τῆς μπαίνει ἐμπόδιον, φραγμὸς στὸ δρόμον της τὸ μάχομαι ὅσο μπορῶ. Ναι, ἔχω τὴν μανίαν τῆς ζωῆς γιὰτί δὲν τὴν βοθαίμαι σὺν τὸν ἥρωαν τοῦ φίλου μου. Ἡ Μίνα Βάρδα μ' ἐπαναστατεῖ, μὲ ἀποτροσιάζει γιὰτί γιὰ μὲ τὸ ἰδανικόν τῆς γυναικῆς δὲν εἶναι ἡ ζωὴ της ἀξὼ ἀπ' τὴν ζωὴν, σὲ μιὰ πλαστὴ ἀτμόσφαιρα εὐτυχίας. Αὐτὴ ἡ ἀντίληψιν ὁμορφίας γιὰ μὲ δὲν εἶναι, ὅπως καὶ γιὰ καθὲ ἕνα ποὺ ἀγαπάει τὴν πρόδόν τῆς ζωῆς. Καὶ πλὺστρα ἂν γένῃ μιὰ γυναικὴ, ἡ αἰσθητικὴ ἀξία της γιὰ μὲ δὲ χάνεται, φτάνει ἡ ἠθικὴ τῆς δύναμιν καὶ τὴν ὑψόνει στὰ πλάσμα αὐθόπαρχτον, ἐλεύτερον, περήφανον, μὲ δαιμονικὴν ζωὴν δικήν του ὅχι ὑποταχτικὸν τοῦ ἀντρός, ὅχι κοκῶνα μεσαιωνικῆς, παιγνίδιου τοῦ ἠὸδαλμα, ὄργανον τῆς αἰσθητικῆς ἢ γεννητικῆς ὁρμῆς του, μὰ ὅν ἰσάξιον καὶ ἀντιμέτωπόν του, εὐγενικόν, ἀφοβόν κ' ἄτρομον συναγωνιστὴν του μὲ τὴν μοῖραν. Κι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἠθικολογία, μὰ ἰδανικὸν ὁμορφίας, ἠθικὴ κ' αἰσθητικὴ ἀντίληψιν ζωῆς, ποὺ δὲν τὴν ὑπαγορεύει μόνον τὸ αἰσθητικόν μου, δὲν τὴν ἐπλάσε μόνον ὁ ὑποκειμενικὸς μου πόθος, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἰδέα ἀνάπτει τῆς ζωῆς κ' ἡ ἐξελίξις της. Κι' ἀκόμα κἀνὰ γιὰ μὲ νιώσῃ ὁ φίλος μου, νὰ μὴ συγχίξῃ ἀνοσιεῖας ἄλλων συναδέρῶν μου μὲ τῆς δικῆς μου—μὲ τὸ αἰσθητικόν αὐτὸ δὲ θάξῃ ποτὶ οὐτὲ τὴν Ἀντιγόνην οὐτὲ τὴν Ὁρφέαν. Τὴν γυναικὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος κρίνω μὲ τὸ μέτρον, ποὺ μοῦ δίνει ἡ ζωὴ κ' οἱ ἀνάγκαις της στὴν ἐποχὴν μου. Μὲ αὐτὸ τὸ μέτρον τὸ σχετικὸν καὶ ὄχι τὸ ἀπόλυτον τὸ ἀντικειμενικόν καὶ ὄχι τὸ ὑποκειμενικόν μόνον, ἂν κρίνῃ γενικὰ κανεὶς καὶ τὴν ζωὴν δὲν κινεῖται νὰ πῆσῃ σὲ κοινοτυπίαις, καθὼς λ. χ. νὰ καταδικάζῃ τὸ

σοσιαλισμό απ' τὸ φόβο μὴ ἡ τέχνη πάθῃ μαρσαμό κάτω ἀπὸ σοσιαλιστικὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνίας. "Ὁσο γι' αὐτὸ ἔχει ἢ ζωὴ τὰ μέτρα της καὶ γιὰ τοὺς δρόμους της κανεὶς δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ φοβᾶται. Κ' ἡ τέχνη, πού ταιριάστηκε ὡς τὰ τώρα μὲ ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἰδεώδη, θὰ τὰ βολέψῃ μόνη της καὶ μὲ τὰ μέλλοντα. Ὅποιος σκέπτεται ἔτσι γιὰ τὴ ζωὴ κ' ἔτσι τὴν κρίνει καὶ τὴν ἐχτιμάει, ἀντὶ νάνακα- τεύῃ τοὺς συναδέλφους τοῦ δικοῦ του κριτικοῦ ἐκεῖ πού δὲν ἔχουν καμμιά θέσιν, θὰ γύριζε νὰ τοὺς πῆ, ὅταν πιάσουν καὶ κρίνουν— ἂν τὸ κάνουν πράγματι— τοὺς ἀρχαίους καὶ τὸ Σαίξπηρ μὲ τὸ μέτρο τῶν ση- μερινῶν κοινωνικῶν ἰδανικῶν τος : — Κύριοι, ζεχνάτε πῶς αὐτὰ ἀλλάζουν μὲ τίς ἀνάγκες τῶν καιρῶν, δὲ θέλετε νὰ νιώσετε πῶς ἕνας ποιητῆς δὲν κρίνεται ὅξω ἀπὸ τὴν ἐποχὴν του κ' ἔτσι χάνετε τὸ ἔδαφος τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ συνεπῶς τῆς σοβαρότη- τας, θέλοντας νὰ ὑποβάλετε τὴ δική σας ψυχολογία ὡς μέτρο ἀπόλυτο στὴν ἐκτίμησιν τῆς ζωῆς. Θέλετε τὸ Σαίξπηρ λ. χ. νάντλοῦσε δύναμιν ἀπ' τοὺς κοι- μισμένους, δίχως συνείδησιν, ἀνθρωπισμοῦ προλετά- ριους τῆς ἐποχῆς του, ἐκεῖ πού αὐτὸς τὴν εὕρισκε σπαρταριστὴ σὲ μιὰ γερὰ καὶ δυνατὴ, ὅλη δροσιὰ καὶ ἀρρενωπότητα, γεμάτῃ ἐνέργεια καὶ χαρὰ ζωῆς ἀ- ριστοκρατικῆς νιότη τοῦ τόπου του.

Αὐτὴ τὴ ζήτησις κ' ὁ φίλος μου ἄδικα σὲ μιὰ κοινωνικὴ τάξιν τοῦ τόπου του χωρὶς ἀγάπην κ' ἐν- θουσιασμό ζωῆς, ἰδανικῶν, ἀκμῆ καὶ μέλλον καὶ αὐτὸ θέλησα νὰ τοῦ ἀποδείξω, κρίνοντας ὅπως ἔκρινα τὸ δράμα του. Ὅ,τι κ' ἂν πῶ περισσότερο θ' ἔβαν ἔπανα- ληψὴ τῶν ὅσα εἶπα. Μὲ ἀπαγορεύσει ἐκλεισὰ τὸ βι- βλίον του γιὰτὶ δὲ βρῆκα σ' αὐτὸ τὸν ποιητὴ, πού σίρνεται μὲ τὰ ἐστιχάτα του στὰ ζωντανὰ ἰδεώδη τῆς ζωῆς. Ὁ φίλος μου ἐπιμένει πῶς παρεξήγησα καὶ συκοφάντησα τὸν ἥρωά του. Ἀπ' τὴ δική του ἀποψη τοῦ ρίχνω δικίον. Ἀπ' τὴ δική μου ὅμως τὸ ἔνα κλέω πῶς ἡ ἀπολογία πού τοῦ ἔκαμε, ἀπαντάν- τας μου, δὲ μὲ πρόσφερε νέα στοιχεῖα πού νὰ μοῦ ἀλλάξουν τὴν ἐντύπωσιν, πού ὁ ἀγῶνας τοῦ ἥρωά του ναῦρῃ χάριν κ' ἔλεος στὴ βάρβαρην καὶ ἀνάσθητη ἀπ' τὴν ὁμορφίαν ψυχῆς μου, ὅπως καὶ τὸ αἶσθημα, ἡ φιλοσοφία τῆς ζωῆς, πού ἐπισφραγίζει τὴν ἀπολο- γίαν αὐτῆ, μοῦ μένει πάντα ἀσυμπάθητος κ' ἄς μοῦ ἐ- πιτρέψῃ νὰ τοῦ ἀπαντήσω σ' ἐκείνη μ' αὐτὰ τὰ λό- για τοῦ Σολῶ : α "Ἄχ' αὐτὸς ὁ φόβος τῆς ζωῆς, δὲ τρέμος μπρὸς στοὺς μόχθους καὶ στὰ καθήκοντα, στίς συμφορὰς καὶ στίς καταστροφάς, πού κάνει νά- παρνούμαστε τίς χαρὰς μπροστὰ σὸ σκυῶτρο τῶν πόνων. Αὐτὴ ἡ δειλία μ' ἔπαναστατεῖ, δὲ μπορῶ νὰ τὴ συμπαθῶσω. Εἶναι χρέος τοῦ καθενὸς νὰ ζῆ μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, νὰ ζῆ τὴ ζωὴν του δὲ ἀκόμα καὶ ἀκόμα εἶναι καλλίτερος ὁ πόνος, ἔστω μονάχα ὁ πόνος, παρὰ νὰ παρατηρῆ ἀπ' τὸ ζωντανὸ κ' ἀνθρώ- πινον πού ἔχει μέσα του.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΒΓΗΚΑΝΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Δράμα μὲ τρία μέρη

(Σελίδες 150, σὲ καλὸ χαρτί).

Ποιλεῖται σὲ γραφεῖα τοῦ «Νουμά»

(Δρόμος Ζήνωνος, 2) Ἀθήνα

Δρ. 3 γιὰ τὴν Ἑλλάδα

Φρ. χρ. 5 γιὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

ΑΠΟ ΤΑ «ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ»

ΧΙΟΝΙΑ

Τοῦ Ἀργύρου Ἑρταλιώτη

Βογγαίε ὁ ἀγέρας στὰ κλαριά
θανάτου ἀνατριχίλα
σέρνει, καὶ μ' ἄγριον μουγκρητό
τὴν ἔρημ θύρα σπρώχνει
ὁ λόγος σβύνει, στὴ γωνιά
μουρζίζουσε τὰ ξύλα
καὶ ὄξω τὰ πλατοχώραφα
σκεπάσει χιόνι...χιόνι...

Μονάχος σὲ βαρυνθιμὸς
καινούργιος πελαγῶν
τὸ χιόνι πέφτει καὶ ἀπαλὰ
μ' ἀλαφροανουρίζει
σγανοράλλω ἐνα οσοῦ
καινούργιον καὶ μερώνω
καὶ τὸ σγανοτρογόνδο
μὲ γλυκαποκοιμίζει.

Βογγαίε ὁ ἀγέρας στὰ κλαριά
θανάτου ἀνατριχίλα
σέρνει, καὶ μ' ἄγριον μουγκρητό
τὴν ἔρημ θύρα σπρώχνει
βορβῶσ' ὁ λόγος, καταχιάδι
σκορπιεῖται καὶ μουρζίλα
καὶ ὄξω τὰ πλατοχώραφα
σκεπάσει χιόνι...χιόνι...

Σμῆρην

N. ΣΑΝΤΟΠΙΝΑΙΟΣ

Η 25η ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Κ' ἐφέτος καθὼς καὶ πέρυσι τὰ παιδιὰ τῶν δημοτικῶν σχολειῶν μὲ τοὺς εὐγενικοὺς καὶ μορφωμένους δασκάλους τούς καὶ μὲ τὸν ἄξιον καὶ καλὸν Ἐπιθεωρητὴ τους κ. Πα- πανικολάου πῆγαν μὲ τίς σημαῖς τους, καὶ ψάλλοντας διά- φορα ἰθὺνικὰ τραγοῦδια γιὰ νὰ στεφανώσουν στὸ Μοναστήρι τῆς Πλατυτέρας τὰ μνημῆματα τοῦ Κυβερνήτη, Καποδίστρια καὶ τοῦ Φώτου Τραπεζάλα.

Ἡ φρεσινὴ γιορτὴ εἶχε καὶ περισσότερην χάριν γιὰτὶ καὶ κόσμος πολλὸς γονιῶν παρευρέθησαν καὶ οἱ ἀνταποκριεῖς τῶν Ἀθηναϊκῶν καὶ τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἐφημερίδων. Στὸ τέλος τῆς γιορτῆς ὁ ἐνθουσιαστικὸς καὶ μεγαλόκαρ- δος Ἐπιθεωρητῆς μπρὸς στὰ παιδιὰ καὶ σὲ τῶσον κόσμον εἶ- πε αὐτὰ τὰ λόγια γιὰ τὴ γιορτὴ τῆς Λευτερίδας μας, πού μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν σοῦ τὰ στέλνω γιὰ νὰ τὰ τυπώσης στὸ «Νουμά» μαί.

Παιδιά μου!

"Ὅταν ὁ κόσμος εἶταν σκλαβωμένος ἀπὸ τὴν ἀ- μαρτία ὁ καλὸς Θεὸς ἔστειλε τὸν υἱόν του τὸν μονο- γενῆ κ' ἔσταυρώθη γιὰ νὰ ἐλευθερωθῆ ὁ κόσμος. Καὶ ὅταν ἐσκλαβώθη ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τοὺς Τούρκους διὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ, ἔστειλε τοὺς τιμημένους Ἡ- ρωας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης.

Δύο ἀπὸ τοὺς ἥρωας αὐτοὺς σκεπάζουν οἱ τάφοι πού στεφανώσατε σήμερον. Ὁ ἕνας ἀφίερωσε στὸ Ἐ- θνος τὸν μέγαν του νόον, τὴν Ἑλληνικὴν του καρ- διὰ εἰς τὸ αἷμα του τοῦ εὐγενικοῦ κ' ἔσωσε τὴν Πα- τρίδα. Εἶναι ὁ Κερκυραῖος Καποδίστριας. Ὁ ἄλλος παιδί ἀκόμα στὴν ἰδική σας ἡλικίαν ἔφτυσε κατὰ πρόσωπον τὸν τύραννον λέγοντάς του ὅτι οἱ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος θὰ γεννοῦν πάντα Ἑλληνόπαιδα πρό- θυμα νὰ χιόνουν τὸ αἷμα τους χάριν τῆς Πατρίδος

καὶ τῆς Λευτερίδας. Καὶ ἀφοῦ ἐστόλισε τοὺς βράχους τοῦ Σουλτοῦ μὲ τὴ δόξα τῆς παλληκαριᾶς του ἤρ- θε καὶ ἀνεπαύθη στὴ φιλόξενη γῆ τῆς Κερκύρας. Ὅλοι σας τὸν γνωρίζετε. Εἶναι ὁ Σουλιώτης Φώτος Τραπεζάλας. Κι ὁ μὲν ἐλευθερωτῆς τοῦ κόσμου εἶταν Θεὸς κ' ἐτελειώσε τὸ ἔργον του, ἐνῶ οἱ ἥρωες τοῦ εἰκοστέτου ἦσαν ἄνθρωποι καὶ ἀπέθανον χωρὶς νὰ ἐλευ- θερώσαν ὅλοκληρον τὴν Ἑλλάδα. Ἀφῆσαν ὅμως ἄλ- λους διὰ ν' ἀποτελειώσουν τὸ ἔργο καὶ νὰ φέρουν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος στὴν περασμένην του δόξα. Οἱ ἄλλοι αὐτοὶ εἰσάστε σεῖς, τὰ παιδιὰ τοῦ δημο- τικοῦ σχολείου.

Κυττάζετε τὰ βουνὰ ἐκείνα τὰ ἀντικρινὰ. Εἶ- ναι ζυμωμένα μὲ αἷμα Ἑλληνικὸ χυμένο χάριν τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπό- τητος. Καὶ ὅμως ἐκεῖ ἔπανάω καὶ πολὺ πλιὸν πέρα ἀκόμα, ὡς τὴν Πόλιν τοῦ Μαρμαραμένον Βασιλιᾶ, ἐκατομμύρια ἀδέρφια σας, ἀναπνέουν τὸν φαρμακω- μένον ἀέρα τῆς σκλαβιάς. Τὰ Ἑλληνόπουλα ἐκείνα δὲ γιορταζοῦν τὸ φῶς πού φωτίζει ἐσᾶς ἐδῶ. Ἐ- κεί εἶναι σβυσμένο. Ἐκεῖ πέρα δὲν τραγοῦδοῦν τρα- γοῦδια οὔτε γιὰ τὴν Ἀνοιξιν, οὔτε γιὰ τὴ Λευτε- ριά. Ἐκεῖ στοὺς κάμπους τῆς Μακεδονίας μας καὶ στὰ Μακεδονικὰ βουνὰ ἀντηχεῖ ὁ θρήνος τῶν ἀδερ- φιῶν σας, πού δολοφονοῦνται καὶ ψήνουνται ἀπὸ τοὺς λυσσαμένους λύκους τῆς Βουλγαρίας.

Τὸ προσκύνημα λοιπόν, πού ἐκίματε σήμερον στὰ Ἑθνικὰ μνημῆματα εἶναι ὀρκος ἱερός, ὅτι ὅλη σας ἡ ζωὴ θὰ εἶναι μιὰ παντοτινὴ ἐργασία γιὰ ν' ἀγ- καλιαστῆτε ἀποκρινόμενον εὐλογημένην ἡμέραν ἐλευθερίας τοὺς σκλαβωμένους ἐκείνους ἀδερφοὺς σας. Καὶ θὰ τὸ κατορθώσατε ἐν κάμνετε ὅτι καθημερινὰ σας λέγει τὸ Σχολεῖον. Νὰ ἔχετε πλισην τὸ Θεόν. Νὰ ζήτε σύμφωνα μὲ τὸν Ἀναγγέλιόν του, νὰ ὑπακούετε στοὺς Νόμους καὶ στοὺς ἀρχοντας τῆς Πατρίδος. Νὰ σέ- βεστε τοὺς γονεῖς καὶ νὰ τιμᾶτε τοὺς ἀνωτέρους σας. Νὰ εἰσθε ἐργατικά καὶ φιλότιμα παιδιὰ καὶ νὰ λα- τρεῦετε τὴ Γυμναστικὴ καὶ τὰ ὅπλα. Τότε ἐφοδια- σμένοι πλεόν μὲ γερὰ κεφάλια, μὲ μεγάλας καρδίας καὶ μὲ σιδερῆναι στήθη θὰ γενῆτε ἱκανὰ ν' ἀκούετε ἀληθινὰ τὸν πόνον τῶν ἀντικρινῶν ἀδερφῶν σας καὶ νὰ ἀποκριθῆτε μὲ ἀποτέλεσμα εἰς τὸ περᾶνόν τους. Καὶ τότε ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρον ὡς τὸ ἄλλο τῶν Ἑλλη- νικῶν χωρῶν θὰ ἀκουτῆ ὁ οὐράνιος ἀλλαλαγμὸς αΖήτω ἡ Μεγάλῃ Ἑλλάδι.

ΣΤ.

ΟΙ ΑΙΩΝΙΕΣ

Εἴμαστε μὲς καλόβολος κυροῦλης
πού λέν στὴν πυρροσὶα τὰ παραμύθια
πού καθάλωντας τὰ σκοινιόξυλα
πρὸς τ' ἄγνωρα καὶ τ' ἄφραστα σᾶς φέρνουμε
καὶ σ' ὅσα δὲ γνωρίσαν τὴν ἀλήθεια.

Στὴς θάλασσας τὴ μέση χιζίζουμε
τὰ κροσταλλένια τὰ παλιάνια.

Ὁ Ἀράκος κνηγάει τὴ Ρήμισσα
καὶ τὴν πενιμώρησιν τὰ παλληκάρια
στ' ἀστραφετέρὰ τους πάνον τ' αἷα.

Εἴμαστε μὲς οἱ παραγνορησμένους
στοῦ Χάρου τίς λαβωματιές
γρεῖς πάντα γρεῖς καὶ γρασμένες
λὲς αὐτὰ τὰ νύκτα δὲ γνωρίσαμε ποτέ.

Εἴμαστε μὲς φτωχὲς ἐρωτευμένες
μὲ τῆς Χαρόντισσας τὸ γιῶ